

1/4/2010
wrzesień 2010
ISSN 2080-5128
EGZEMPLARZ
BEZPŁATNY

BIULETYN PROGRAMU

Infrastruktura i Środowisko

KONTROLA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH
temat numeru

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Biuletyn Informacyjny
Programu Operacyjnego
Infrastruktura i Środowisko
dostępny pod adresem
www.pois.gov.pl
zakładka „Działania promocyjne”

Wydawca:
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Koordynacji
Programów Infrastrukturalnych
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa
www.pois.gov.pl
e-mail: pois@mrr.gov.pl

Redakcja:
Izabela Krasowska
tel 22 461 35 90
e-mail: izabela.krasowska@mrr.gov.pl

Okładka:
Centrum Wodne SGGW

W numerze

W Programie Infrastruktura i Środowisko dbamy o środowisko naturalne 2

Inwestycje wodno-ściekowe w programie - ewaluacja..... 5

TEMAT NUMERU: Kontrola zamówień publicznych

Kontrola zamówień publicznych udzielanych w projektach PO liś 8

Kontrola Prezesa UZP – wywiad 12

Warunki udziału w postępowaniu – naruszenia 13

Procedura nakładania korekt finansowych 14

PROJEKTY W PROGRAMIE INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Centrum Wodne już dla studentów 16

Muzeum Ostrogskich w Warszawie – Muzeum Chopina 17

Ogromny projekt termomodernizacyjny w POliś 18

Przebudowa Kanału Portowego w Porcie Gdynia 19

Przebudowa drogi krajowej nr 4 na odcinku Machowa – Łańcut 21

BLIŻEJ PROCEDUR

Zalecenia do wniosku o płatność..... 22

Instrumenty wsparcia dla projektów indywidualnych..... 23

Wsparcie project pipeline - okiem doradcy 24

Warunki kontraktowe FIDIC a prawo krajowe w projektach PO liś
– analiza Poleceń Zmian 26

Ocena kwalifikacji Poleceń Zmiany w kontraktach FIDIC 28

BENEFICJENT PYTA..... 30

STAN REALIZACJI POliś..... 33

Bezpieczne wakacje z POliś..... 34

W Programie Infrastruktura i Środowisko dbamy o środowisko naturalne

czyste środowisko i ... chce się żyć

Wszyscy oczekujemy poprawy infrastruktury, szczególnie transportowej. Jej rozwój może być jednak zagrożeniem dla środowiska naturalnego. Jak znaleźć równowagę? Program Infrastruktura i Środowisko zasilany z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego kwotą 27,9 mld euro wdrażany jest zgodnie z wymogami unijnymi. Oznacza to, że projekty wybrane do dofinansowania muszą być zgodne z politykami Wspólnoty m.in. w zakresie zrównoważonego rozwoju i środowiska. Zasada ta widoczna jest w charakterze oferowanego wsparcia, a także w procedurach.

Zyska duża infrastruktura w 6 sektorach gospodarki: środowisko, transport, energetyka, kultura, ochrona zdrowia i szkolnictwo wyższe. Gros alokacji w programie (71%) przeznaczono na połączenia transportowe - drogowe, kolejowe, lotnicze, śródlądowe i morskie.

Program zakłada, iż 5 mln osób zostanie włączonych w system gospodarowania odpadami i zmniejszy się o 1/3 objętość odpadów na składowiskach, ponad 300 nowych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków oraz 9 tys. km kanalizacji sanitarnej zapewni bezpieczeństwo ekologiczne. Bioróżnorodność przyrody będzie zachowana lub zostanie przywrócony stan pierwotny tam, gdzie nastąpiły niekorzystne zmiany, zwiększy się bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i wzrosną zasoby wodne. Zwiększy się również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, zaoszczędzimy energię m.in. w wyniku sprawniejszej dystrybucji oraz termomodernizacji. Przedsiębiorcy zyskają kapitał na inwestycje w czysty przemysł. Wzmocnienie transportu publicznego opartego na szynach zmniejszy ogólny bilans emisji spalin.

Program Infrastruktura i Środowisko w znacznym stopniu włączony jest w ochronę środowiska naturalnego i dbałość o stabilność klimatu. Wydatki w ramach POIiŚ na działania sprzyjające środowisku do 2015 r. wyniosą **13 mld euro**, które pochodzą będą z funduszy unijnych. To oznacza, że połowa alokacji będzie przeznaczona na działania równoważące, pozostała kwota zaś na inwestycje ukierunkowane stricte na rozwój gospodarczy, które często niosą za sobą zagrożenia dla środowiska naturalnego (np. budowa autostrad, ropociągów, sieci elektrycznych). Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko programu wykonana ex-ante wskazuje, iż ten ogrom inwestycji będzie prowadzony zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju.

Inwestycje w ramach programu można realizować pod warunkiem zapewnienia właściwej jakości środowiska naturalnego:

- to jeden z warunków lokalizacji nowych inwestycji
- analiza inwestycji pod kątem oddziaływania na środowisko
- działania mitygacyjne i kompensacyjne w ramach inwestycji
- spełnianie norm środowiskowych wymaganych przez UE (jakość wody, powietrza, utylizacja odpadów)
- zachowanie obszarów o wysokich wartościach krajobrazowych i przyrodniczych
- minimalizacja negatywnego wpływu inwestycji transportowych, klęsk naturalnych i awarii technologicznych
- ograniczanie emisji gazów cieplarnianych
- oszczędzanie energii
- mile widziane są eko-innowacje

chronimy przyrodę

zdjęcie udostępnione przez CKPŚ

W przypadku inwestycji, które mogą mieć negatywny wpływ na środowisko, realizowane są **działania mitygacyjne oraz kompensacyjne** mające na celu jego ograniczenie, m.in.:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach gdzie zewnętrzne oddziaływania mogą spowodować nieodwracalne zmiany warunków siedliskowych w lokalnym ekosystemie;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do okresów lęgowych/rozrodu zwierząt;
- maskowanie elementów zaburzających harmonię krajobrazu;
- odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych;
- sztuczne zasilanie osłabionych populacji zwierząt;
- tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i tras wędrówek zwierząt, ptaków i płazów.

inwestycje w programie

Dotychczas w programie zakontraktowano projekty prośrodowiskowe o wartości planowanego dofinansowania z UE **12,7 mld zł**. Są to inwestycje w dziedzinach: gospodarka wodno-ściekowa i odpadami w miastach, przetwórstwo odpadów, doskonalenie analizowania i prognozowania zagrożeń dla środowiska, zabezpieczenia przeciwpowodziowe, monitorowanie jakości powietrza, wód i poziomu hałasu, ograniczanie emisji zanieczyszczeń w przedsiębiorstwach, ochrona siedlisk i gatunków, ochrona wód, edukacja ekologiczna, plany ochrony przyrody, termomodernizacja, odnawialne źródła energii. Środowisku sprzyja też transport ekologiczny oparty na szynach, a ponadto morski i śródlądowy. Zakontraktowano w programie wiele inwestycji w linie kolejowe i porty morskie.

przedsiębiorcy redukują emisję zanieczyszczeń

zdjęcie udostępnione przez Elektrownię Połaniec

W ocenie jest kilkaset wniosków sprzyjających środowisku na kwotę spodziewanego dofinansowania **11,6 mld zł**. Oczekujemy na dokumentację aplikacyjną dla wielu jeszcze inwestycji prośrodowiskowych, m.in. w zakresie: gospodarka wodno-ściekowa i odpadami w miastach, rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popolygonowych i powojennych, zabezpieczenie przeciwpowodziowe, ratownictwo ekologiczne i chemiczne, oszczędzanie energii (modernizacja sieci dystrybucyjnych), transport ekologiczny (linie kolejowe, tabor kolejowy, transport publiczny w miastach - metro, tramwaj, trolejbus).

beneficjenci programu działający prośrodowiskowo

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki
- administracja rządowa
- przedsiębiorcy
- inspekcje i straże w zakresie ochrony środowiska
- partnerstwa publiczno-prywatne
- organizacje pozarządowe
- kościoły i związki wyznaniowe

aspekty oceny i wyboru projektów

Każdy projekt inwestycyjny badany jest pod kątem oddziaływania na środowisko i uspołecznienia procesów podejmowania decyzji dotyczących lokalnego otoczenia.

Instrumentem oceny są między innymi odpowiednie pozwolenia wraz z raportem oddziaływania na środowisko oraz informacje zawarte w studium wykonalności lub biznes planie. Jeśli aspekt środowiskowy jest elementem dominującym z punktu widzenia celów realizacji projektu i efektów, które przyniesie, projekt może liczyć na uzyskanie dodatkowego punktu w ocenie merytorycznej. Wnioskodawca może także liczyć na dodatkowy punkt w ocenie, gdy pozytywny wpływ na środowisko będzie efektem pobocznym, a nie głównym. Ocena projektu odbywa się w oparciu o kryteria wyboru projektów przyjęte przez komitet monitorujący po konsultacjach społecznych.

Inwestycje w programie prowadzone są z dbałością o środowisko naturalne, co widoczne jest w kryteriach wyboru projektów, z których wynika, że **niedozwolone jest współfinansowanie projektów, które negatywnie oddziałują na potencjalne obszary Natura 2000. Ponadto inwestycje muszą być w pełni zgodne z postanowieniami dyrektywy OoŚ, siedliskowej i ptasiej**. Nieprawidłowo przeprowadzone postępowanie w sprawie oceny oddziaływania inwestycji na środowisko stanowi podstawę do odrzucenia wniosku. Ponadto **zasadą jest wykonywanie analizy wielu wariantów inwestycji** dla wyboru najwłaściwszego z punktu widzenia uzyskania efektu gospodarczego i ekologicznego, przy najniższym koszcie dla społeczeństwa.

Oczyszczalnia ścieków w Krakowie (Płaszów)

zdjęcie udostępnione przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Krakowie

wspieramy transport ekologiczny

zdjęcie udostępnione przez PKP PLK

Nawet inwestycje strictly środowiskowe muszą być ocenione co do wpływu na środowisko. Na przykład budowa oczyszczalni ścieków może negatywnie oddziaływać na bioróżnorodność w przypadku lokalizacji inwestycji na terenach o dużych walorach przyrodniczych. Zabudowa hydrotechniczna w dolinach rzek chroniąca przed powodzią zagraża ekosystemowi wodnemu. Budowa linii kolejowej może stanowić barierę ekologiczną, wprowadzać uciążliwy hałas. Farma wiatrowa dająca zieloną energię jest uciążliwa, jeżeli działa na trasie przelotu ptaków oraz w pobliżu ich miejsc koncentracji. Wobec takich dylematów inwestycyjnych decyduje dobór kryteriów oceny wniosku o dofinansowanie, a ponadto niezbędna jest indywidualna ocena każdego projektu.

Obowiązkową lekturą dla beneficjentów są **wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego**, w których znajdują się wskazówki, jak prawidłowo przygotować dokumentację aplikacyjną:

- wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych,
- wytyczne do przygotowania inwestycji w zakresie środowiska współfinansowanych przez Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2013,
- wytyczne w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska z oddziałami regionalnymi (RDOŚ) dba o ujednoczenie orzecznictwa w zakresie ocen oddziaływania na środowisko. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego jako instytucja koordynująca wdrażanie programów unijnych w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 zadbała, by wesprzeć zasoby kadrowe tych instytucji. Z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna (POPT) dofinansowane jest zatrudnienie i szkolenia pracowników oraz zakup sprzętu biurowego. Ministerstwo Środowiska jako jedna z Instytucji Pośredniczących w Programie Infrastruktura i Środowisko przeprowadziła szkolenia dla pracowników GDOŚ i RDOŚ w zakresie ocen oddziaływania na środowisko w kontekście POIiŚ. Instytucja Zarządzająca POIiŚ przygotowuje zmiany w programie, by zapewnić GDOŚ oraz RDOŚ wsparcie finansowe komplementarne do uzyskiwanego obecnie ze środków POPT.

Gabriela Popowicz, zastępca dyrektora

Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych, MRR

Analiza inwestycji wodno-ściekowych w programie

Badanie ewaluacyjne zlecone przez Instytucję Zarządzającą POIiŚ¹ przyniosło wnioski co do jakości i zakładanego wpływu projektów wodno-ściekowych² dotowanych z Programu Infrastruktura i Środowisko na osiągnięcie zakładanych wskaźników docelowych w Programie. W badaniu wzięto pod uwagę 120 inwestycji wybranych w drodze konkursu³ oraz w trybie indywidualnym⁴.

W Programie Infrastruktura i Środowisko przeznaczono 3 275,23 mln EUR na współfinansowanie wyposażenia ponad 200 aglomeracji powyżej 15.000 RLM w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków⁵ do końca 2015 r. Możliwe do współfinansowania inwestycje w ramach działania 1.1 dotyczą:

- sieci kanalizacyjnych (wskaźnik koncentracji min. 120 os./km)
- kanalizacji deszczowej
- zaopatrzenia w wodę

W Programie przyjęto założenie, że w ramach udzielonych dotacji:

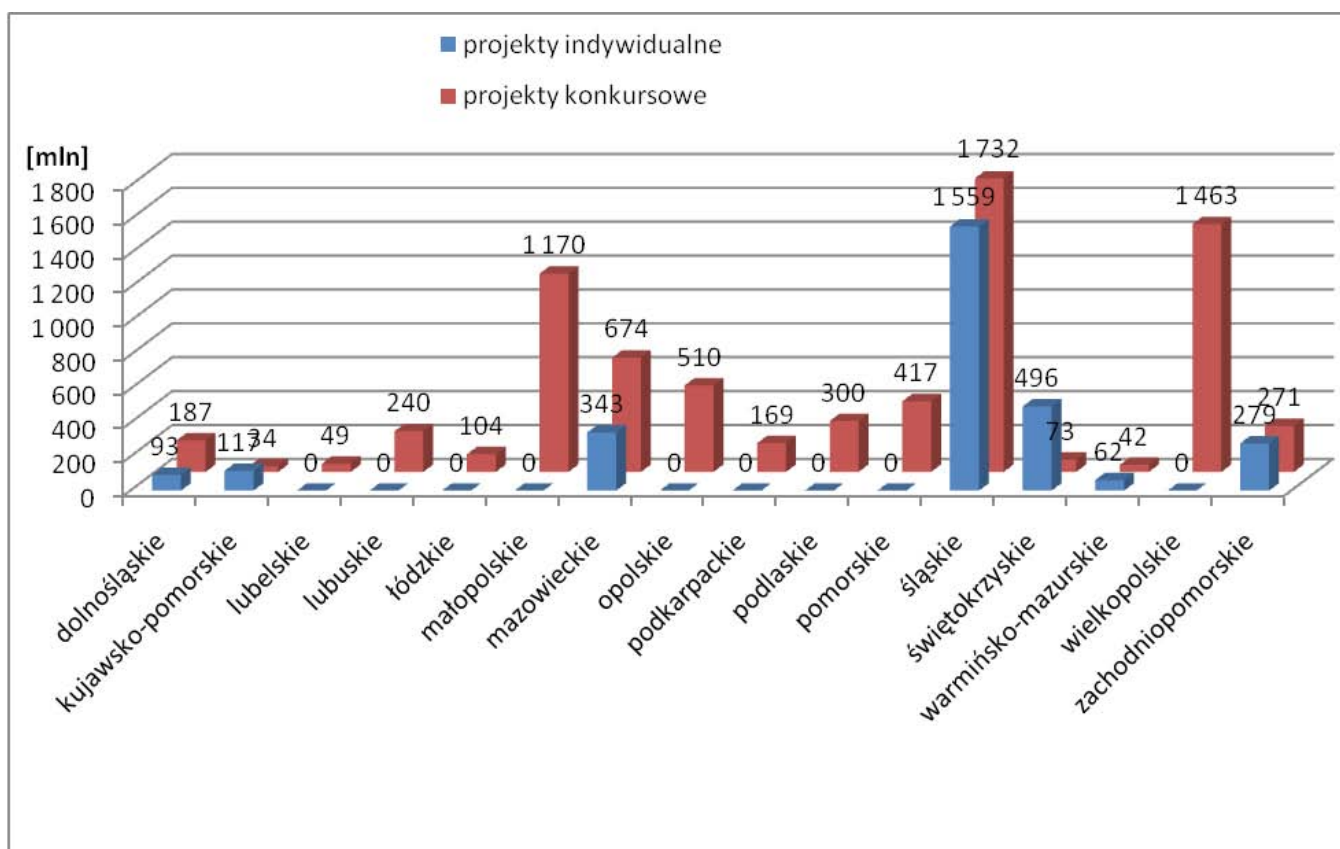
- zostanie wybudowana lub wyremontowana kanalizacja sanitarna o długości 9000 km, do której będzie podłączonych 810 tys. nowych użytkowników

- zostanie wybudowanych lub wyremontowanych 318 oczyszczalni ścieków
- o 200 zwiększy się liczba aglomeracji spełniających wymogi unijnej dyrektywy „ściekowej”

Raport z badania pokazuje następujące spodziewane efekty wspieranych inwestycji⁶:

- systemy kanalizacji zbiorczej
  - realizacja projektów zaspokoi około 35% potrzeb w zakresie budowy sieci dla aglomeracji priorytetowych oraz 21 do 24 % w zakresie liczby RLM
  - stopień realizacji potrzeb w aglomeracjach powyżej 100 tys. RLM nawet 89% dla budowy i 36 do 43% dla RLM, a w aglomeracjach 15 - 100 tys. RLM ok. 50% dla budowy i 28 do 33% dla liczby RLM
- oczyszczalnie ścieków
  - realizacja projektów zaspokoi 6% potrzeb budowy i 16% dotyczących rozbudowy lub modernizacji OŚ dla aglomeracji priorytetowych
  - w aglomeracjach pow. 100 tys. RLM – 27% rozbudowy i modernizacji, 15-100 tys. RLM – 37%

rysunek: wartość badanych projektów wg województw (w mln zł)

1 Na zlecenie Instytucji Zarządzającej Programem Infrastruktura i Środowisko Spółka Fundeko opracowała badanie ewaluacyjne dotyczące inwestycji wodno-ściekowych współfinansowanych z Programu.

2 Działanie 1.1 Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM.

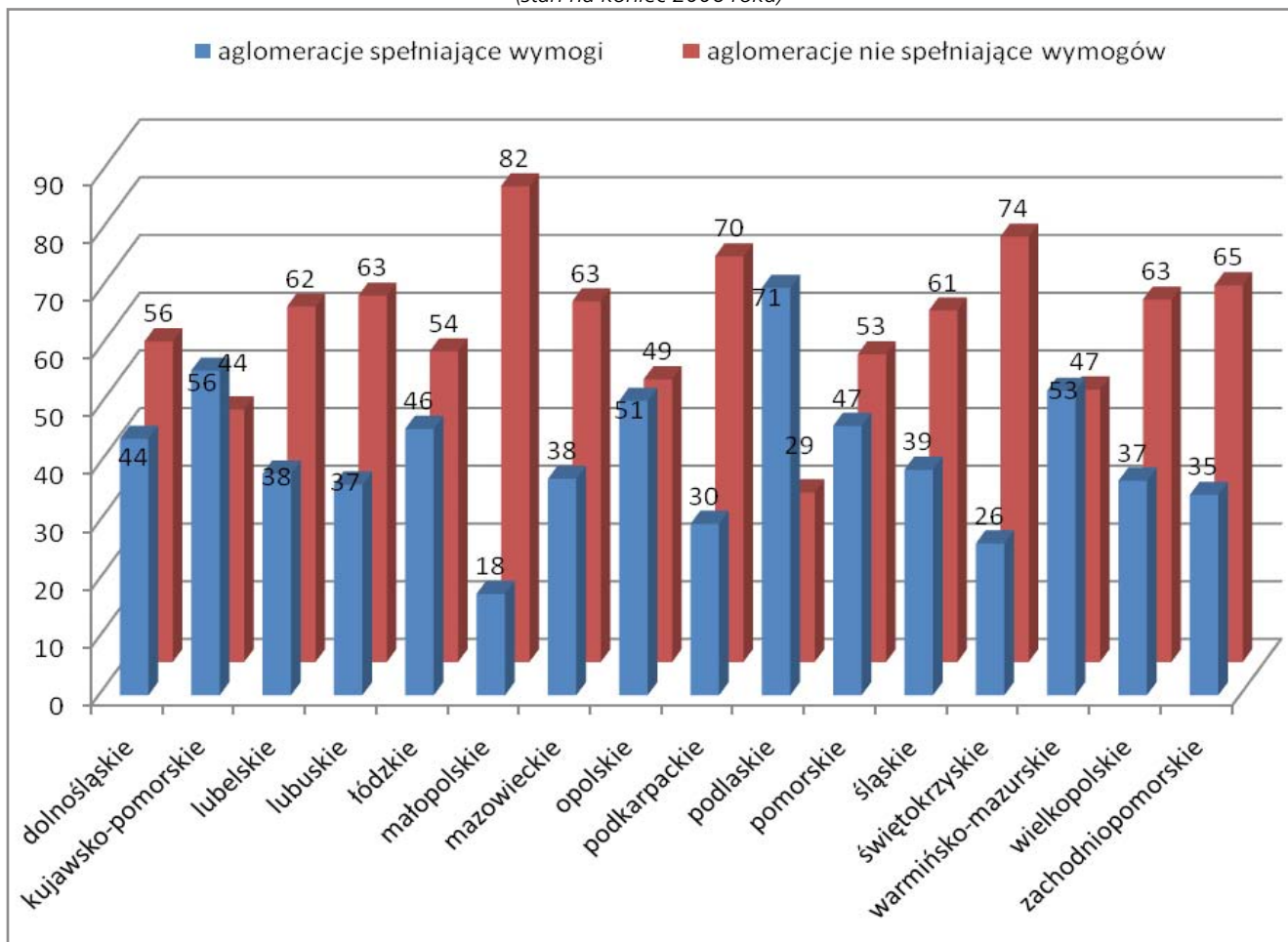
3 Badaniem objęto 3 spośród ogólnej liczby 6 konkursów dla działania 1.1. Wyniki mają zatem charakter przybliżony. Badano 106 projektów, które przeszły ocenę formalną, w tym 93 po ocenie merytorycznej.

4 Badano 14 projektów z Listy projektów indywidualnych dla Programu IiŚ. Lista dostępna jest na www.pois.gov.pl zakładka Wstęp do Programu.

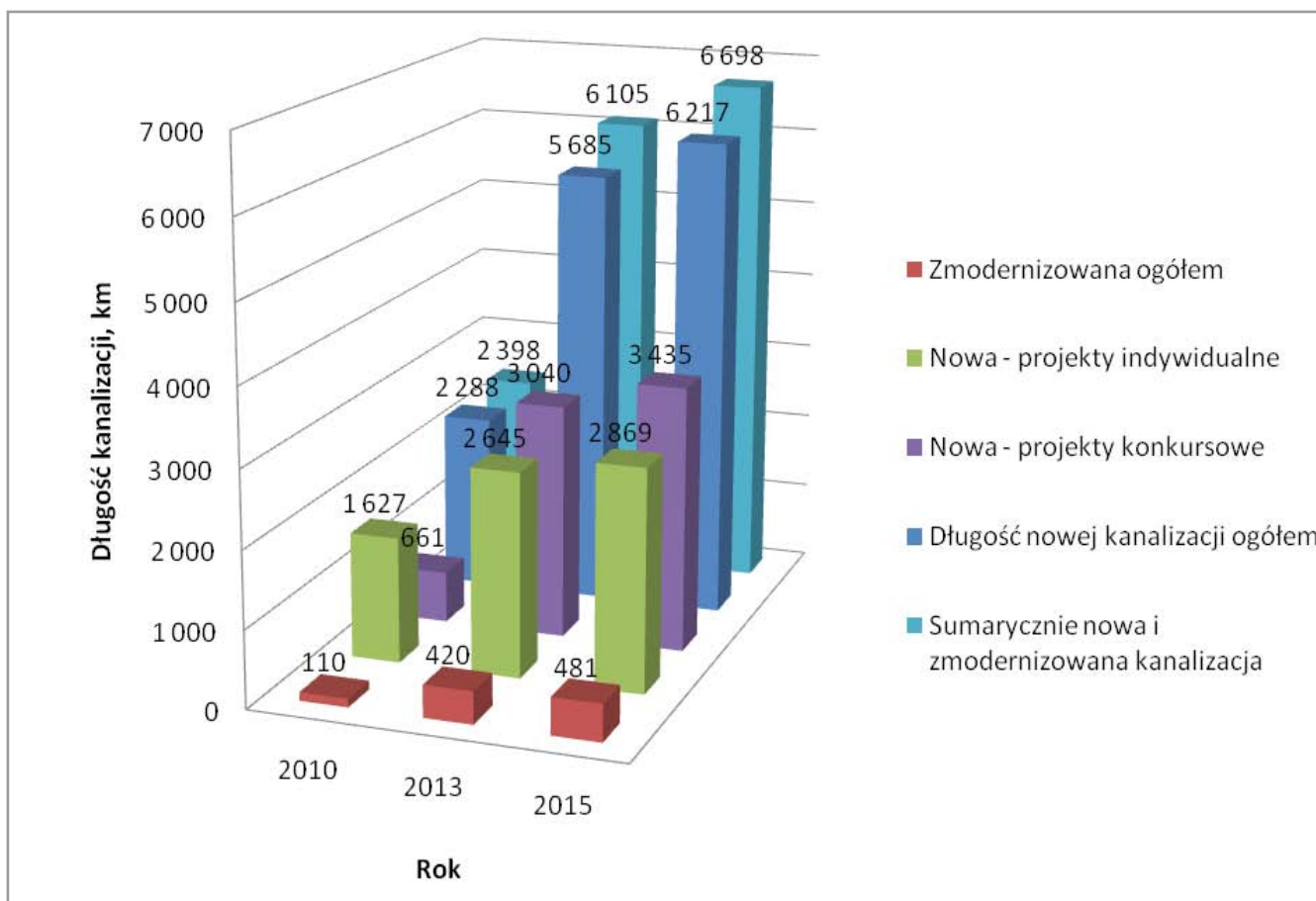
5 Zgodnie z wymaganiami dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

6 W odniesieniu do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków.

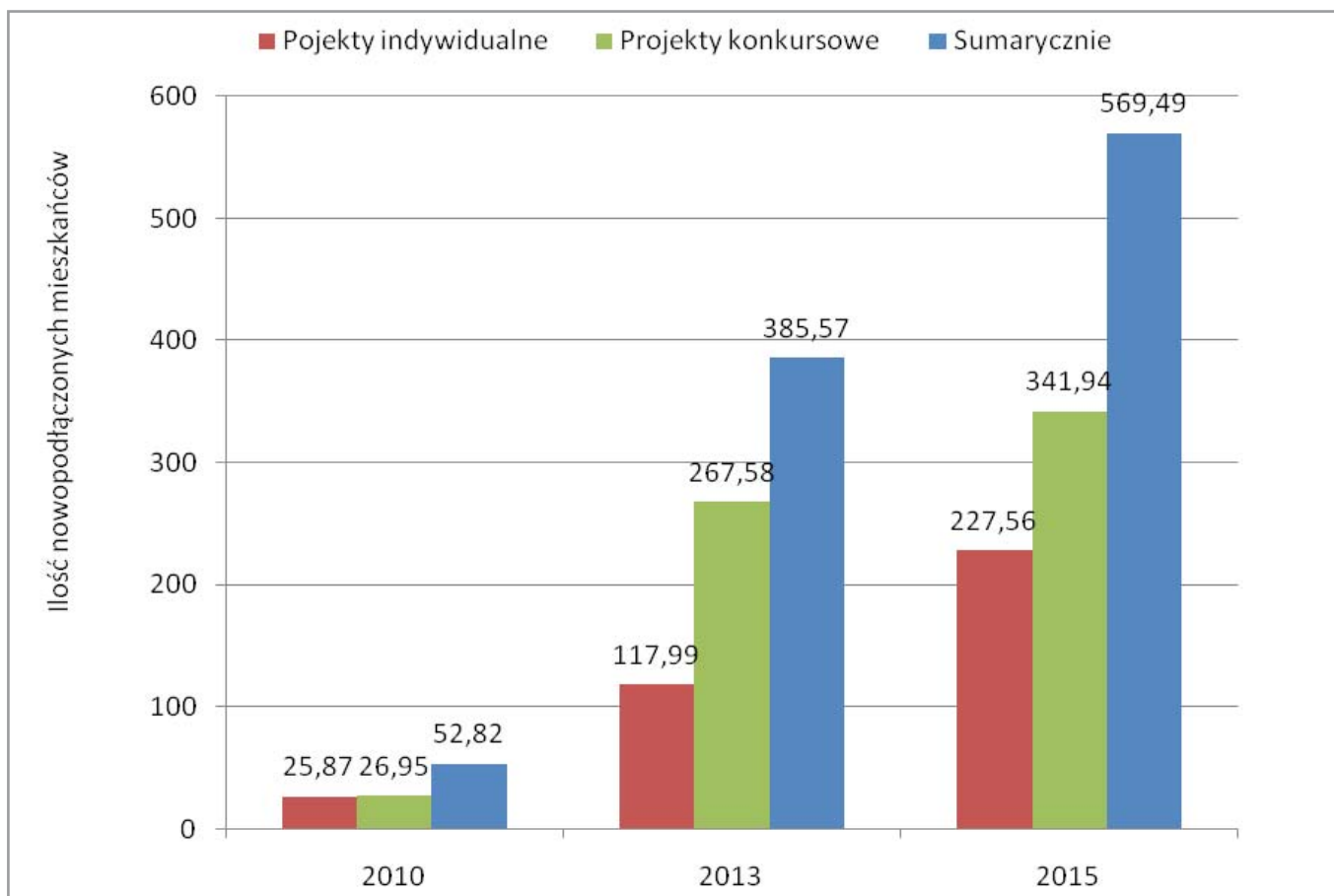
rysunek: udział aglomeracji w województwach nie spełniających wymogów KPOŚK w zakresie oczyszczania ścieków (stan na koniec 2006 roku)

rysunek: wskaźniki produktu dla budowy, rozbudowy lub modernizacji systemu kanalizacji

rysunek: ilość nowopodłączonych osób do sieci kanalizacji sanitarnej w kolejnych latach (w tys.)

w budowie jest już ponad 9000 km sieci kanalizacji sanitarnej

Szczegółowe wnioski z badania zawiera raport pt. Ocena jakości i potencjalnego wpływu projektów konkursowych oraz wybranych projektów z listy indywidualnej z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (dz. 1.1) na osiągnięcie zakładanych wskaźników docelowych POIiŚ.⁷

W programie zawarto 144 umowy o dofinansowanie przedsięwzięć wodno-ściekowych w gminach (wg stanu na dzień

23 lipca 2010 r.), na kwotę dofinansowania ze środków unijnych blisko 8,5 mld złotych. Wartość tych inwestycji wynosi 16,5 mld złotych.

**Izabela Krasowska, wydział informacji, promocji i szkoleń
Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych, MRR**

⁷ Raport dostępny jest na www.pois.gov.pl zakładka → Analizy, raporty i podsumowania.

Kontrola zamówień publicznych udzielanych w projektach PO IiŚ

Dotychczasowe doświadczenia dotyczące realizacji projektów z udziałem środków unijnych wskazują, że zamówienia publiczne przysparzają zamawiającym wielu problemów i są obszarem szczególnie narażonym na wystąpienie nieprawidłowości o różnym znaczeniu dla ostatecznej oceny prawidłowości wykonania inwestycji. Dlatego skuteczny przebieg procesu kontroli oraz jakość otrzymanych wyników w sposób istotny przekładają się na możliwość zgodnego z prawem, sprawnego i efektywnego wykorzystania środków finansowych przyznanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Kontrola zamówień publicznych stanowi jeden ze znaczących elementów systemu kontroli przedsięwzięć współfinansowanych w ramach PO IiŚ i to ona będzie przedmiotem niniejszego omówienia.

SYSTEM KONTROLI

Obowiązujący w PO IiŚ system kontroli zamówień publicznych opiera się na współistnieniu kontroli prowadzonej przez instytucje bezpośrednio zaangażowane w realizację i monitorowanie programu oraz przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych (UZP). Kontrola Prezesa UZP ma na celu weryfikację legalności udzielania zamówień publicznych, a zatem nie może obejmować np. celowości planowanego zakupu, wielkości kwoty przeznaczanej na zamówienie, czy terminu realizacji zamówienia. Kontrola ta dotyczy sprawdzenia zgodności z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych zamówień mających największą wartość (obligatoryjna kontrola uprzednia) oraz zamówień, w stosunku do których zaistniało uzasadnione przypuszczenie poważnego naruszenia przepisów prawa, niezależnie od tego jak wysoka jest wartość zamówienia (kontrola doraźna). Dla odróżnienia, czynności kontrolne podejmowane przez instytucje PO IiŚ, oprócz zapewnienia zgodności z przepisami prawa postępowań niepodlegających kontroli Prezesa UZP, mają na celu również zbadanie czy procedury o zamówienia wyłączone z reżimu ustawy Pzp są zgodne z zasadami zawierania umów określonymi w wytycznych wydawanych przez IZ oraz czy zawarta umowa jest zgodna z zakresem przedsięwzięcia.

W ramach istniejącego systemu kontrolą objęte są zarówno postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzone zgodnie z trybem przewidzianym w ustawie Pzp, jak również procedury niepodlegające zakresowi obowiązywania tej ustawy, zmierzające do wyłonienia wykonawcy i zawarcia z nim umowy. Na potrzeby określenia tych dwóch różniących się sposobów udzielania zamówień w dokumentach regulujących zasady prowadzenia kontroli PO IiŚ przyjęto wspólny termin: *procedura zawierania umów*.

Dokumentem określającym podstawowe reguły systemu kontroli zamówień publicznych oraz podstawowe obowiązki i sposób postępowania w zakresie wykonywania przez właściwe instytucje zadań związanych z prowadzeniem kontroli jest Załącznik nr 2 do Wytycznych w zakresie kontroli realizacji PO IiŚ 2007-2013 pn. **Reguły prowadzenia**

kontroli procedur zawierania umów dla zadań objętych projektem¹. W przypadku kontroli zamówień publicznych udzielanych według procedury określonej ustawą Pzp, w zakresie nie uregulowanym w Załączniku nr 2 odpowiednie zastosowanie mają przyjęte przez Komitet Europejski Rady Ministrów *Wytyczne do zasad kontroli w kontekście ustawy Prawo Zamówień Publicznych (wersja z 15 grudnia 2006 r.)*.²

ZAKRES KONTROLI INSTYTUCJI UCZESTNICZĄCYCH W SYSTEMIE REALIZACJI PO IiŚ

Kontrola prowadzona przez instytucje odpowiedzialne za wykorzystanie środków PO IiŚ ma na celu potwierdzenie czy przyznane w ramach dofinansowania środki są wydatkowane w oparciu o umowy zawarte w wyniku procedury zgodnej z krajowym i wspólnotowym prawem zamówień publicznych. **W szczególności bada się, czy przestrzegano zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców.** Oprócz kontroli pod kątem zgodności z przepisami ustawy Pzp, przedmiotem weryfikacji jest również **ustalenie, czy zakres zamówienia zawarty w dokumentacji przetargowej odpowiada zakresowi przedsięwzięcia określonego w dokumentacji projektu, jak również czy spełnione są wymagania kwalifikowania wydatków.** Działania kontrolne powinny koncentrować się na tych aspektach udzielania zamówień, które zagrażają uznaniu wydatków za kwalifikowalne. Jednym z instrumentów prawnych, jakim dysponują instytucje kontrolujące, pozwalającym na wyeliminowanie przekazania pomocy unijnej dla wydatków poniesionych na podstawie nieprawidłowych procedur udzielania zamówień jest **wymierzanie korekt finansowych**.

Kontrola może być podejmowana na każdym etapie procedury o zamówienie publiczne, w tym również przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, do momentu podpisania umowy z wykonawcą (kontrola **ex-ante**) lub też po jej zakończeniu i zawarciu umowy (kontrola **ex-post**). Instytucje kontrolujące powinny dążyć do zachowania równowagi pomiędzy obydwiema formami kontroli. Niemniej należy pamiętać o znaczeniu prewencji kontroli **ex-ante**, która umożliwi zidentyfikowanie ewentualnych naruszeń jeszcze przed zaciągnięciem zobowiązania przez zamawiającego i podjęcie działań zaradczych pozwalających na uniknięcie negatywnych konsekwencji.

W związku z możliwością finansowania ze środków PO IiŚ projektów rozpoczętych przed podpisaniem umowy o dofinansowanie oraz indywidualnych projektów kluczowych, system kontroli obejmuje również wybrane zamówienia publiczne udzielane w ramach takich projektów. W takim przypadku kontrola ma stwierdzić, czy postępowania o zamówienia wszczęte przed podpisaniem umowy o dofinansowanie zostały udzielone zgodnie z przepisami prawa i regułami obowiązującymi w PO IiŚ. Ze względu na duże prawdopodobieństwo wystąpienia zamówień o znacznej wartości może także zaistnieć konieczność poddania ich kontroli przez Prezesa UZP. Zamówienia w projektach, dla których nie podjęto ostatecznych decyzji o przyznaniu dofinansowania również uznaje się za zamówienia współfinansowane ze środków UE, pod warunkiem spełnienia następujących wymogów:

1 Dokument dostępny na www.pois.gov.pl w zakładce Dokumenty i wytyczne → Wytyczne obowiązujące.

2 Dokument dostępny www.funduszspojnosci.gov.pl w zakładce Wytyczne → Wytyczne pozostałych instytucji.

- zamówienie jest realizowane w ramach projektu wpisanego na listę indykatywną, nawet jeżeli nie zawarto umowy o dofinansowanie projektu,
- zamówienie jest realizowane w ramach projektu, dla którego wniosek o dofinansowanie został pozytywnie oceniony formalnie i merytorycznie, nawet jeżeli nie zawarto umowy o dofinansowanie projektu.

Oznacza to, że jeśli wartość ww. zamówień przekroczy kwoty wskazane w art. 169 ust.2 ustawy Pzp, Prezes UZP obligatoryjnie dokona uprzedniej kontroli ich udzielania.

ZAKRES KONTROLI PREZESA UZP

Kontrola Prezesa UZP jest nakierowana na **sprawdzenie legalności udzielenia zamówienia**, tj. zgodności prowadzonej procedury z przepisami ustawy Pzp. Prezes UZP nie bada gospodarności zamawiającego, celowości dokonywanych przez niego zakupów, czy też jego rzetelności. Kontrola przeprowadzana jest w siedzibie Urzędu, na podstawie przekazanej przez zamawiającego kopii dokumentacji postępowania. Może ona mieć charakter kontroli doraźnej lub kontroli uprzedniej, w ramach których Prezes UZP **obligatoryjnie** wszczynają:

- kontrolę uprzednią zamówień o najwyższych wartościach, tj. zamówień o wartości równej lub przekraczającej 10 mln euro dla dostaw i usług oraz 20 mln euro dla robót budowlanych;
- kontrolę doraźną uprzednią lub następczą, jeżeli wniosek o przeprowadzenie kontroli złoży instytucja zarządzająca.

Warto zaznaczyć, że z działań kontrolnych prowadzonych przez instytucje PO IiŚ, obejmujących zamówienia publiczne podlegające kontroli obligatoryjnej Prezesa UZP, wyłączona jest ocena zgodności postępowania z ustawą Pzp. W takim przypadku czynności nastawione są na skontrolowanie celowości wydatkowania środków publicznych oraz zgodności wydatkowania z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu.

Niezależnie od kontroli podejmowanych w sytuacjach przewidzianych i nakazanych przepisami prawa, Prezes Urzędu może wszcząć **fakultatywnie**, z urzędu lub na wniosek (np. właściwej instytucji, ale też wykonawcy biorącego udział w postępowaniu), kontrolę doraźną w przypadku uzasadnionego przypuszczenia, że w postępowaniu doszło do naruszenia przepisów ustawy, które mogło mieć wpływ na jego wynik.

Kontrola taka może zostać wszczęta w stosunku do każdego postępowania w każdej jego fazie, zarówno przed jak i po zawarciu umowy z wybranym wykonawcą, nie później jednak niż w ciągu czterech lat od zakończenia postępowania. Oznacza to, że podlegają jej także podmioty prywatne zobowiązane do udzielania zamówień według procedur określonych w ustawie Pzp. Istotną zmianą wynikającą z nowelizacji ustawy Pzp, której przepisy obowiązują od 24 października 2008 r. jest możliwość wszczęcia kontroli doraźnej w stosunku do wszystkich postępowań bez względu na to czy zostały one zakończone zawarciem umowy, co oznacza że kontrola może dotyczyć również postępowań unieważnionych.

Warto mieć na uwadze, że - obok kontroli sprawowanych przez wymienione instytucje - uprawnienia kontrolne w zakresie zamówień publicznych mogą być realizowane również przez inne niezależne organy i mogą one przybrać następującą postać:

1) audyty Komisji Europejskiej prowadzone na miejscu przez urzędników Komisji Europejskiej lub jej upoważnionych przedstawicieli, służące weryfikacji skutecznego działania systemów zarządzania i kontroli, w tym w zakresie zamówień publicznych;

- 2) audyty prowadzone przez Instytucję Audytową;
- 3) kontrole prowadzone przez Europejski Trybunał Obrachunkowy;
- 4) kontrole prowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli;
- 5) kontrole prowadzone przez regionalne izby obrachunkowe;
- 6) kontrole prowadzone przez urzędy kontroli skarbowej.

TRYB KONTROLI

Kontrole instytucji odpowiedzialnych za realizację programu prowadzone są na podstawie **planu kontroli** sporządzanego wyłącznie dla projektów, dla których podpisano umowę o dofinansowanie. Kontrola planowa dotyczy jedynie zamówień, które mieszczą się w zakresie rzeczowym projektu określonym w umowie o dofinansowanie i które beneficjent deklaruje jako kwalifikowalne. Zatem jeśli dane zamówienie odpowiada zakresowi rzeczowemu projektu, ale beneficjent zadeklarował np. we wniosku o dofinansowanie że wydatki przeznaczone na jego sfinansowanie nie będą kwalifikowalne, nie uwzględnia się takiego zamówienia w planie kontroli. Planowaniem objęte są zarówno zamówienia udzielane na podstawie przepisów ustawy Pzp, jak też nie podlegające zakresowi ustawy.

Plan kontroli obejmuje okres kwartału i jest sporządzany w oparciu o informacje zamieszczone we wniosku o dofinansowanie lub innych dokumentach, które stanowią źródło informacji o zamówieniach udzielanych przez beneficjentów. Istotnym elementem planu są zestawienia przewidywanych do zawarcia lub podpisanych aneksów (zmian do umów). Plany kontroli zamówień oraz aneksów, a także sprawozdania z ich wykonania przekazywane są do Instytucji Zarządzającej zgodnie z terminami określonymi w Załączniku nr 2.

W uzasadnionych przypadkach, gdy dana umowa nie jest objęta kontrolą planową, w szczególności gdy odpowiednia instytucja uzyska informacje świadczące o prawdopodobieństwie wystąpienia nieprawidłowości w procedurze udzielania zamówień lub też gdy z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli zwróci się sam beneficjent, przeprowadza się kontrolę **doraźną**. Kontrola ta jest wszczynana w terminie ustalonym przez instytucję kontrolującą i może dotyczyć zamówień których procedura udzielania jest w toku i nie podpisano jeszcze umowy z wykonawcą (ex-ante) lub postępowań zakończonych podpisaniem umowy z wykonawcą (ex-post).

Czynności kontrolne wykonywane są **w siedzibie instytucji kontrolującej** w oparciu o dokumentację postępowania przesłaną przez beneficjenta. Jedynie wybrane umowy o mniejszych wartościach nieobjęte ustawą Pzp, mogą być kontrolowane **na miejscu realizacji projektu**. Ponieważ w przypadku kontroli wykonywanej „na dokumentach” jest ona prowadzona przez pracowników odpowiedniej instytucji PO IiŚ w ramach pełnienia przez nich obowiązków służbowych, do wykonywania czynności kontrolnych nie jest wymagane odrębne upoważnienie wydawane przez kierownika instytucji kontrolującej.³ Warto zwrócić uwagę, że rozwiązania przyjęte w systemie kontroli PO IiŚ dopuszczają możliwość rezygnacji z realizacji obowiązków kontrolnych przez pracowników właściwej instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie PO IiŚ, i przekazanie na podstawie pisemnego upoważnienia przeprowadzenia kontroli przez podmiot zewnętrzny. Zlecenie kontroli podmiotowi zewnętrznemu jest możliwe jedynie w uzasadnionych przypadkach⁴ i powinno nastąpić z zastosowaniem procedury przewidzianej w ustawie Pzp.⁵

³ Przyjmuje się, że uprawnienia w zakresie sprawowania kontroli wynikają z dokonanego na piśmie określenia obowiązków służbowych.

⁴ Np. w sytuacji niewystarczającej ilości pracowników.

⁵ Należy pamiętać, że zlecenie kontroli na zewnątrz nie zwalnia instytucji zobowiązanej do jej wykonania z odpowiedzialności za realizację kontroli w sposób terminowy i zgodny z zasadami określonymi w wytycznych do kontroli i w planie kontroli.

Informację o wytypowaniu danego zamówienia do kontroli planowej beneficjent uzyskuje w drodze pisemnego zawiadomienia, które zawiera wskazanie planowanego etapu kontroli, zakresu dokumentacji podlegającej sprawdzeniu oraz terminu jej przekazania do instytucji kontrolującej. Decyzja o etapie, na jakim dane zamówienie będzie kontrolowane może być podyktowana takimi czynnikami jak: rodzaj zamówienia, specyfika projektu, jego zaawansowanie lub też doświadczenie beneficjenta. W przypadku kontroli prowadzonej ex-post, niezwłocznie po podpisaniu umowy z wykonawcą beneficjent powinien przesłać dokumenty do sprawdzenia w zakresie jaki został ujęty w piśmie informującym o kontroli. Po zakończeniu kontroli zostaje wydana opinia w sprawie dokumentacji, w terminie 21 dni od otrzymania pełnej dokumentacji od beneficjenta. **W przypadku kontroli prowadzonej przed wszczęciem postępowania otrzymanie opinii warunkuje możliwość rozpoczęcia procedury o zamówienie publiczne.** Opinia powinna zawierać informację na temat tych elementów dokumentacji przetargowej, które wymagają zmiany lub usunięcia w celu zapewnienia zgodności z przepisami ustawy Pzp, zaś w przypadku kontroli ex-post informację o stwierdzeniu naruszeń lub ich braku. Jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostanie ujawnione naruszenie przepisów ustawy mogące skutkować nieważnością umowy, opinia z kontroli zawiera również powiadomienie o wystąpieniu z wnioskiem do Prezesa UZP o przeprowadzenie kontroli doraźnej. Istniejący system kontroli gwarantuje beneficjentowi możliwość złożenia uzasadnionych zastrzeżeń od ustaleń zawartych w opinii z kontroli. W przypadku odmowy przez beneficjenta uwzględnienia zaleceń pokontrolnych, następuje ponowna weryfikacja, która powinna ograniczyć się do zbadania wyłącznie spornych elementów dokumentacji. Ponowna weryfikacja kończy się wydaniem opinii zawierającej informację o stwierdzeniu naruszeń lub ich braku.

Beneficjenci powinni zwrócić szczególną uwagę na uprawnienie przyznane instytucji kontrolującej pozwalające jej na **odmowę przyznania części lub całości dofinansowania**, jeśli umowa została zawarta niezgodnie z zaleceniami wydanymi w toku przeprowadzonej kontroli.

W tym miejscu należy wspomnieć o obowiązku beneficjentów związanym z **archiwizacją i przechowywaniem dokumentacji postępowania**. Mianowicie, zgodnie z wymogami ustawy Pzp, na zamawiającym spoczywa obowiązek przechowywania dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia przez okres 4 lat od dnia jego zakończenia. Niemniej jednak reguły przechowywania dokumentacji związanej z procedurami udzielania zamówień publicznych w ramach PO IiŚ przewidują ostrzejsze wymagania w tym zakresie, i nakazują one przechowywanie dokumentacji przez okres co najmniej **3 lat od daty zamknięcia PO IiŚ**. Projekty, które realizowane są w reżimie pomocy publicznej podlegają odrębnym regulacjom.

DOKUMENTY PODLEGAJĄCE KONTROLI

Kontrola zamówień publicznych wybranych w ramach projektu powinna być prowadzona kompleksowo i obejmować całą procedurę udzielania zamówienia publicznego, by możliwe było zidentyfikowanie obszarów szczególnie narażonych na możliwość wystąpienia nieprawidłowości. Zakres czynności, które należy skontrolować **obejmuje zarówno przygotowanie postępowania** (szacowanie wartości zamówienia, prawidłowe sporządzenie opisu przedmiotu zamówienia, wybór trybu udzielenia zamówienia), **jak i przebieg prowadzonego postępowania**, czyli prawidłowość dokonania i treść ogłoszenia o zamówieniu, sporządzenia siwz, zwłaszcza

pod kątem przestrzegania zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców podczas określania warunków udziału w postępowaniu. Elementem oceny zgodności z procedurą udzielania zamówień jest również przebieg procesu oceny wykonawców i wyboru oferty najkorzystniejszej. Kontroli pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa podlega wzór umowy o zamówienie, a w przypadku kontroli prowadzonej po zawarciu umowy z wykonawcą – w zakresie zgodności kontraktu z wymogami siwz i złożoną ofertą.

KRYTERIA KONTROLI

Z uwagi na szeroki zakres i zróżnicowane rozmiary finansowe projektów realizowanych w ramach PO IiŚ, **kontroli podlegają zamówienia wytypowane w oparciu o określoną próbę**, której minimalne wymogi zostały zawarte w Załączniku nr 2 do Wytycznych w zakresie kontroli realizacji PO IiŚ. Wskazany we wspomnianym dokumencie minimalny poziom umów, które należy skontrolować przedstawia się następująco:

- dla zamówień udzielanych na podstawie ustawy Pzp – zamówienie o najwyższej wartości w ramach danego projektu niepodlegające kontroli Prezesa UZP oraz wszystkie postępowania prowadzone w tzw. trybach niekonkurencyjnych, z wyjątkiem szczególnie uzasadnionych przypadków zawierania umów na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy Pzp;
- dla zamówień nie objętych zakresem stosowania ustawy Pzp – zamówienie o najwyższej wartości; w ramach kontroli na miejscu realizacji projektu prowadzi się również kontrolę umów o mniejszych wartościach w oparciu o wybraną próbę.

Instytucja kontrolująca może zwiększyć ilość wybranych do kontroli zamówień, jeżeli wymaga tego specyfika priorytetu lub działania. Niezależnie od tego **minimalna wartość zamówień, które muszą być poddane kontroli stanowi 20% z ogólnej planowanej przez beneficjenta szacunkowej wartości zamówień zawartej we wniosku o dofinansowanie**.

Zamówienia o najwyższej wartości w projekcie podlegają kontroli ex-ante i ex-post⁶. Zamówienia nie objęte zakresem stosowania ustawy Pzp podlegają wyłącznie kontroli ex-post.

KONTROLA ZAMÓWIEŃ NIE OBJĘTYCH USTAWĄ PZP

Takie zamówienia kontrolowane są tylko po zawarciu umowy z wykonawcą i koncentrują się na zbadaniu efektywności wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zamówienia oraz prawidłowości zastosowanej procedury o zamówienie. Weryfikacji podlega także zgodność zamówienia z zakresem przedsięwzięcia określonym w umowie o dofinansowanie projektu oraz zasadami kwalifikowania wydatków.

Mimo, że część zamówień w ramach projektu udzielanych jest z wyłączeniem konieczności stosowania ustawy Pzp, to nie oznacza, że wybór wykonawcy zamówienia może przebiegać z pominięciem przestrzegania zasad wynikających bezpośrednio z traktatu WE. Dlatego istotnym elementem kontroli powinno być sprawdzenie, czy procedura udzielenia zamówienia przebiegała zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁷, które stanowią odzwierciedlenie norm ustanowionych w traktacie WE, **ze szczególnym uwzględnieniem zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania**

⁶ Wówczas ogranicza się ona do weryfikacji tych elementów procedury, które nie zostały zweryfikowane na wcześniejszym etapie.

⁷ Dokument dostępny jest na www.pois.gov.pl w zakładce Dokumenty i wytyczne → Wytyczne obowiązujące.

wykonawców. Na obowiązek stosowania zasad traktatowych zwróciła uwagę Komisja Europejska w dokumencie pn. „Komunikat wyjaśniający Komisji dotyczący prawa wspólnotowego obowiązującego w dziedzinie udzielania zamówień, które nie są lub są jedynie częściowo objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych (2006/C 179/02)”.⁸ Odwołuje się on do orzecznictwa ETS potwierdzającego, że postanowienia traktatu WE dotyczące rynku wewnętrznego mają zastosowanie również do zamówień nieobjętych zakresem dyrektyw w sprawie zamówień publicznych i określa właściwe praktyki w zakresie udzielania takich zamówień. Beneficjenci powinni mieć świadomość, że stwierdzenie w toku kontroli zaniechania stosowania zasad traktatowych może stanowić podstawę do uznania wydatku poniesionego przez beneficjenta w ramach realizacji projektu za niekwalifikowalny.

TARYFIKATOR

Podczas kontroli przestrzegania przez beneficjentów zasad zamówień publicznych instytucje kontrolujące mają obowiązek stosowania tzw. „taryfikatora”, czyli dokumentu regulującego kwestię nakładania korekt finansowych w przypadku stwierdzenia występowania naruszenia tych zasad. „Taryfikator” został opracowany przez służby MRR i stanowi odpowiedź na zalecenie skierowane do państw członkowskich UE stworzenia krajowego systemu korekt finansowych nakładanych na zamówienia publiczne dotknięte nieprawidłowością. Dyspozycja taka zawarta została w wytycznych wydanych w 2007 r. przez Komisję Europejską, które regulują problematykę wymierzania korekt finansowych. Podstawą podjęcia przez Komisję takiej inicjatywy były dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją projektów unijnych wskazujące na zamówienia publiczne jako na obszar szczególnie narażony na występowanie nieprawidłowości. W systemie realizacji PO IiŚ „taryfikator” został włączony jako **Załącznik nr 10 do Wytycznych w zakresie kontroli realizacji PO IiŚ 2007-2013**.⁹ Dokument ten uwzględnia krajową specyfikę udzielania zamówień publicznych i pełni rolę narzędzia służącego ujednocnieniu sposobu postępowania przy wymierzaniu korekt finansowych w przypadku stwierdzenia naruszeń prawa zamówień publicznych.¹⁰

„Taryfikator” zawiera tabelaryczne zestawienie różnych rodzajów naruszeń, którym przypisane zostały procentowe wielkości korekt finansowych¹¹. Należy go stosować jedynie w odniesieniu do tych przypadków naruszeń, **w których nie jest możliwe oszacowanie nieprawidłowo wydatkowanej kwoty**. Oznacza to, że procentowe stawki korekt zawarte w „taryfikatorze” są stosowane wyłącznie gdy nie można ustalić szkody lub jest ona trudna do oszacowania ze względu na pośrednie lub rozproszone następstwa ujawnionych naruszeń. Podane w „taryfikatorze” stawki określają maksymalne poziomy korekt za dane naruszenie. Istnieje zatem możliwość zastosowania niższych stawek, jeżeli jest to właściwe i szczegółowo uzasadnione okolicznościami danego naruszenia. W każdej sytuacji należy oceniać konkretne okoliczności odnoszące się do danego przypadku i dostosować sankcję do wagi naruszenia.

Przykładowe rodzaje naruszeń zamieszczone w „taryfikatorze” wraz z odpowiadającymi im korektami przedstawiają się następująco:

- brak przekazania ogłoszenia do Dziennika Urzędowego UE przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu upublicznienia informacji o zamówieniu, tj.: zamieszczeniu ogłoszenia na stronie internetowej zamawiającego albo na ogólnodostępnym portalu do publikacji ogłoszeń albo w BZP albo w dzienniku lub czasopiśmie o zasięgu ogólnopolskim – 25%
- brak w ogłoszeniu oraz w siwz pełnej informacji o warunkach udziału w postępowaniu, wymaganych dokumentach lub kryteriach oceny ofert – 25%
- najcięższe przewinienia, np. brak przekazania ogłoszenia do Dziennika Urzędowego UE, bezprawne (tj. bez ustawowych przesłanek stosowania trybów) udzielenie zamówienia w trybie z wolnej ręki lub negocjacji bez ogłoszenia, naruszenie polegające na dokonaniu zmiany umowy o zamówienie polegającej na zmniejszeniu świadczenia wykonawcy w stosunku do zobowiązania zawartego w ofercie bez stosownego zmniejszenia ceny – 100%.

TARYFIKATOR DLA UMÓW, DO KTÓRYCH NIE STOSUJE SIĘ USTAWY PZP

Jednym z podstawowych założeń systemu wdrażania projektów PO IiŚ jest zapewnienie, że wydatki ponoszone są przez beneficjentów na podstawie prawidłowo zawartych umów. Mając na uwadze spełnienie tego celu, zapisy zawarte w umowach o dofinansowanie zobowiązują beneficjentów do realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami obowiązującymi w systemie realizacji PO IiŚ oraz wytycznymi MRR. Biorąc pod uwagę, że w niektórych sytuacjach nieprzestrzeganie reguł udzielania zamówień, które wyłączone są z zakresu stosowania ustawy Pzp, skutkowałoby niekwalifikowaniem całości wydatku w ramach danego zamówienia, co mogłoby okazać się nieproporcjonalne do wagi naruszenia, IZ PO IiŚ opracowała dokument pn. **Taryfikator do wymierzania korekt finansowych za naruszenia zasad zawierania umów, do których nie stosuje się ustawy Pzp**.¹² Ma on zastosowanie w przypadku naruszenia zasad zawierania umów określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*, do których nie stosuje się ustawy Pzp. W sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości, kiedy dokładne obliczenie wielkości szkody nie jest możliwe, uznaje się za niekwalifikowalną część wydatku, proporcjonalnie do wagi ujawnionego naruszenia. W celu określenia wielkości wydatku który ma zostać uznany za niekwalifikowany w części, należy posługiwać się zasadami i stawkami korekt podanymi w „taryfikatorze”.

Kończąc, zachęcam do skorzystania z opracowania wydanego przez IZ POIiŚ zatytułowanego *Największe zagrożenia w procedurze udzielania zamówień publicznych*¹³. Stanowi ono kompleksowe omówienie poszczególnych etapów procedury udzielania zamówienia oraz działań zamawiających najbardziej narażonych na powstanie nieprawidłowości. Wskazano na te elementy procedury, w których należy zachować szczególną staranność zwłaszcza pod kątem uniknięcia korekt finansowych.

**Karolina Kołodziejak, wydział kontroli i nieprawidłowości
Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, MRR**

⁸ Dokument dostępny jest pod adresem <http://eur-lex.europa.eu/pl/index.htm>.

⁹ Dokument dostępny jest na www.pois.gov.pl w zakładce Dokumenty i wytyczne → Wytyczne obowiązujące.

¹⁰ Więcej o procedurze nakładania korekt finansowych w artykule Jacka Horodko w niniejszym wydaniu biuletynu.

¹¹ Taryfikator nie stanowi katalogu zamkniętego i korekta może być też nałożona za inne rodzaje naruszeń.

¹² Dostępny pod adresem www.pois.gov.pl w zakładce Dokumenty i wytyczne → Wzory dokumentów Dla instytucji realizujących program

¹³ Poradnik dostępny pod adresem www.pois.gov.pl w zakładce Poradnik beneficjenta.

Rozmowa z Emilią Garbałą, dyrektorem Departamentu Kontroli Zamówień Współfinansowanych ze Środków UE w Urzędzie Zamówień Publicznych

Jaki rodzaj naruszeń przepisów o zamówieniach publicznych jest najczęściej wykrywany w procesie kontroli uprzedniej i doraźnej prowadzonej przez departament, którym Pani kieruje?

Kontrole prowadzone przez Prezesa Urzędu wykazują przede wszystkim naruszenia polegające na niedopuszczalnym stosowaniu trybu zamówienia z wolnej ręki lub zapytania o cenę, nieprawidłowości w zakresie opisu warunków udziału w postępowaniu, czy oceny ofert. Często wykrywamy także uchybienia dotyczące niepełnej treści ogłoszeń o zamówieniu, braku sprostowania ogłoszeń w związku ze zmianą siwz, czy żądania od wykonawców dokumentów, które nie są niezbędne do prowadzenia postępowania, zwykle w sytuacji braku sprecyzowania warunku udziału w postępowaniu, dla którego żąda się przedstawienia dokumentu. Przy czym kontrole uprzednie, którym poddawane są zamówienia o największej wartości min. 20 mln euro dla robót budowlanych i 10 mln euro dla dostaw i usług wykazują co do zasady mniej nieprawidłowości niż kontrole doraźne, którym poddawane są mniejsze zamówienia, często o wartości niższej od progów unijnych.

Jaki etap postępowań o udzielenie zamówień publicznych uważa Pani za obciążony największym niebezpieczeństwem popełnienia błędów?

Zaczynając od początku, jest to przede wszystkim etap szacowania wartości zamówienia, w sytuacji gdy jest ono udzielane w częściach. Wówczas trzeba ocenić, wartość których części podlega sumowaniu w myśl przepisów ustawy Pzp, by następnie zastosować przepisy właściwe dla łącznej wartości tych części. Następnym trudnym krokiem jest wybór trybu udzielenia zamówienia. W tym miejscu radziłabym zamawiającym po prostu wybór trybów podstawowych. Decyzja o zastosowaniu trybu niekonkurencyjnego, zwłaszcza trybu z wolnej ręki, negocjacji bez ogłoszenia, czy zapytania o cenę, powinna być poprzedzona bardzo rzetelną analizą jego dopuszczalności. Trzecim etapem wymagającym ostrożności jest opis warunków udziału w postępowaniu, które nie powinny zawierać takich wymagań, które w istocie nie są konieczne do wykazania przez wykonawcę zdolności do wykonania zamówienia. Ostatnią czynnością, z którą problem mają zwłaszcza „mniejsi” zamawiający, np. gminy, jest ocena ofert. Przede wszystkim chodzi tu o niezasadne wykluczanie wykonawców, którzy złożyli najkorzystniejsze oferty, bez wypełnienia obowiązku uprzedniego wezwania ich do uzupełnienia lub wyjaśnienia dokumentów.

Czy w toku kontroli zidentyfikowała Pani nieprawidłowości związane z udzielaniem zamówień dodatkowych i uzupełniających?

Tak. Niezasadne stosowanie trybu z wolnej ręki dla udzielenia zamówień dodatkowych i uzupełniających wykrywamy najczęściej w kontrolach zamówień na roboty budowlane. W przypadku robót dodatkowych zamawiający mają najczęściej problem z wykazaniem przesłanek dotyczących tego, by konieczność wykonania tych robót wynikała z sytuacji niemożliwej do przewidzenia oraz by były to roboty niezbędne do wykonania zamówienia podstawowego, a nie służyły jedynie poprawieniu parametrów czy funkcjonalności zamówienia podstawowego. Z kolei w przypadku zamówień uzupełniających najczęstszym błędem jest stosowanie trybu z wolnej ręki do robót, których konieczność wykonania

wynikła dopiero na etapie realizacji zamówienia podstawowego. A zatem są to roboty, które nie mogły być przewidywane na etapie planowania zamówienia podstawowego i wskazane w ogłoszeniu o zamówieniu podstawowym, jak wymaga tego przepis ustawy Pzp.

Czy zidentyfikowano w procesie kontroli błędy wynikające z nieuprawnionego stosowania zasad warunków kontraktowych FIDIC bez koniecznego dostosowania tych reguł do przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych?

Kontrole Prezesa Urzędu nie ujawniły takiego przypadku. Natomiast biorąc pod uwagę charakter warunków kontraktowych FIDIC należy zauważyć, że zapisy kontraktu powinny być interpretowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W szczególności zamawiający powinni zwracać uwagę na etapie realizacji zamówienia na tryb zlecenia robót objętych bądź nieobjętych projektem budowlanym i przedmiarem robót. Przy czym zasadne jest w przypadku robót ujętych w projekcie budowlanym, ale nie objętych przedmiarem, aby - na wypadek konieczności ich wykonania - umowa z wykonawcą przewidywała sposób ich wyceny.

Czy zdarza się, że zamawiający - pomimo otrzymania informacji zawierającej wskazania poważnych naruszeń - nie wnosi zastrzeżeń do treści tej informacji. Jeżeli tak bywa, to jakich naruszeń to dotyczy?

Zamawiający wydatkujący środki UE rzadko rezygnują z wniesienia zastrzeżeń do wyników kontroli, gdyż są świadomi grozących im za niektóre naruszenia korekt finansowych. Mimo to w ubiegłym roku mieliśmy przypadek beneficjenta, który nie wniósł zastrzeżeń do naruszenia polegającego na opisanu warunku dotyczącego doświadczenia wykonawcy w sposób naruszający uczciwą konkurencję. Czasami beneficjenci nie wnoszą też zastrzeżeń do naruszeń, których oczywistość nie podlega dyskusji, np. braki w treści ogłoszeń o zamówieniu.

Gdzie beneficjent może szukać pomocy, kiedy ma wątpliwości co do prawidłowości prowadzonego postępowania w sprawie zamówienia publicznego?

Urząd Zamówień Publicznych udostępnia na stronie internetowej www.uzp.gov.pl szereg materiałów mogących pomóc w stosowaniu ustawy Prawo zamówień publicznych. Przede wszystkim są to opinie prawne dotyczące także interpretacji ostatnio znalezionych przepisów Pzp, orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej, orzecznictwo sądów polskich i Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Na stronie dostępne są też rekomendacje w zakresie udzielania zamówień na systemy informatyczne czy w zakresie stosowania trybów niekonkurencyjnych. Poza tym Urząd wydaje Informator, którego każdy numer poświęcony jest wyodrębnionym zagadnieniom. Wreszcie w zakładce Kontrola udostępnione są opracowania wyników kontroli prowadzonych przez Prezesa Urzędu oraz opinie Krajowej Izby Odwoławczej dotyczące zastrzeżeń do wyników tych kontroli. Najbardziej aktualne jest opracowanie dotyczące kontroli z 2009 r., które zawiera także opisy konkretnych stwierdzonych naruszeń wraz z uzasadnieniem. Zachęcam do zapoznania się z tymi materiałami.

wywiad przeprowadził

**Tomasz Witkosz, wydział kontroli i nieprawidłowości
Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, MRR**

Warunki udziału w postępowaniu – naruszenia

Na podstawie wyników kontroli uprzednich przeprowadzonych przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych wskazać należy naruszenia związane z warunkami udziału w postępowaniu o zamówienie publiczne, jako na najczęściej występujące.

1. W treści SIWZ zamówienia na roboty budowlane zamawiający nie określił szczegółowo, jakimi uprawnieniami mają się legitymować osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie.

W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego o wartości przewyższającej tzw. „progi unijne”¹ zamawiający ograniczył się do żądania od wykonawców dokumentów stwierdzających, że osoby, które będą wykonywać zamówienie posiadają wymagane uprawnienia budowlane (jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania takich uprawnień), nie określając jakich konkretnie dokumentów wymaga.

Należy wskazać, że zamawiający przygotowując postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego określa warunki, jakie muszą spełnić wykonawcy ubiegający się o jego wykonanie. Ogólne warunki udziału w postępowaniu określa art. 22 ust. 1 ustawy. Rolą zamawiającego jest dookreślenie tych warunków w sposób, który zapewni wybór oferty wykonawcy zdolnego do wykonania zamówienia, a jednocześnie zapewnić zachowanie uczciwej konkurencji. Równocześnie na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy zamawiający jest zobowiązany żądać od wykonawców dokumentów potwierdzających spełnianie warunków udziału w postępowaniu, jeżeli wartość zamówienia przekracza tzw. „progi unijne”.

W myśl § 1 ust. 2 pkt 6 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane², zwanego dalej „rozporządzeniem”, w postępowaniu w celu potwierdzenia, że wykonawca posiada uprawnienia do wykonywania określonej działalności lub czynności, zamawiający może żądać dokumentów stwierdzających, że osoby, które będą wykonywać zamówienie posiadają wymagane uprawnienia, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania takich uprawnień.

Zatem zamawiający powinien był żądać, dla osób proponowanych przez wykonawców na stanowiska związane z funkcjami technicznymi, jak np. kierownik budowy, dokumentów potwierdzających, że mogą one pełnić w budownictwie samodzielne funkcje techniczne. Czyli zamawiający winien zażądać uprawnień budowlanych dostosowanych do rodzaju pełnionej funkcji oraz zaświadczenia o wpisie na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego, z określonym w nim terminem ważności, wypełniając tym samym przesłanki Rozdziału 2 „Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie”, w szczególności art. 12 ustawy Prawo budowlane³. Zaniechanie zamawiającego w tym zakresie stanowi naruszenie przepisu art. 26 ust. 1 ustawy.

Jednakże należy mieć na uwadze, że w obowiązującym stanie prawnym na mocy Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia

30 grudnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane⁴ zamawiający może jedynie żądać oświadczenia, że osoby, które będą uczestniczyć w realizacji zamówienia posiadają wymagane uprawnienia (np. budowlane), jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania takich uprawnień. Wobec tego zamawiający obecnie nie może żądać kserokopii dokumentów potwierdzających posiadanie takich uprawnień na etapie składania ofert (§ 1 ust 1 pkt 7 ww. rozporządzenia).

2. Nie zamieszczenie w treści ogłoszenia wykazu dokumentów, jakie ma przedstawić wykonawca w celu potwierdzenia warunków udziału w postępowaniu.

W ogłoszeniu o zamówieniu opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, zamieszczonym w siedzibie zamawiającego oraz na jego stronie internetowej, zamawiający nie zawarł informacji dotyczącej dokumentów, jakie mają zostać złożone przez wykonawców w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu.

Art. 25 ust. 1 ustawy Pzp stanowi, że w postępowaniu o udzielenie zamówienia zamawiający może żądać od wykonawców wyłącznie oświadczeń lub dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia postępowania. Oświadczenia lub dokumenty potwierdzające spełnianie:

- 1) warunków udziału w postępowaniu,
- 2) przez oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane wymagań określonych przez zamawiającego w: ogłoszeniu o zamówieniu, specyfikacji istotnych warunków zamówienia lub zaproszeniu do składania ofert.

Zamawiający nie zamieszczając w ogłoszeniu o zamówieniu informacji o dokumentach, jakie powinny zostać złożone przez wykonawców naruszył art. 25 ust. 1 ustawy Pzp.

3. Żądanie nieprawidłowych dokumentów w celu potwierdzenia warunków udziału w postępowaniu.

W postępowaniach, których wartość przewyższa tzw. „progi unijne” zamawiający zobowiązany jest, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy, żądać dokumentów potwierdzających spełnianie warunków udziału w postępowaniu. Dokumenty te oraz forma ich składania zostały określone w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane⁵.

W myśl § 1 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia, w postępowaniu o wartości powyżej tzw. „progów unijnych”, w celu potwierdzenia, że wykonawca znajduje się w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia, zamawiający może żądać m.in. informacji banku, w którym wykonawca posiada podstawowy rachunek bankowy potwierdzającej wysokość posiadanych środków finansowych lub zdolność kredytową wykonawcy, wystawionej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania ofert. Z treści ogłoszenia o zamówieniu, a także zapisów specyfikacji istotnych warunków zamówienia wynika, że zamawiający wymagał informacji z banku, w którym wykonawca posiada podstawowy

1 Od dnia 1.01.2010 r. wartość tzw. „progów unijnych” wynosi odpowiednio 4 845 000 euro dla robót bud. i odpowiednio dla dostaw i usług, w zależności od rodzaju zamawiającego – jednostki sektora finansów publicznych – 125 000 euro, jednostki samorządu terytorialnego 193 000 euro, inne podmioty (np. sektorowe) 387 000 euro.

2 Dz. U. z 2006 r. nr 87, poz. 605 ze zm.

3 Dz. U. z 2003 r. nr 207, poz. 2016 ze zm.

4 Dz. U. z 2009 r. nr 226, poz. 1817

5 Dz. U. nr 226, poz. 1817

rachunek bankowy, potwierdzającej posiadanie przez wykonawcę zdolności kredytowej w wysokości co najmniej 12 000 000 PLN, wystawionej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania ofert.

Zawężenie przez zamawiającego możliwości potwierdzenia sytuacji finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia przez wykonawców jedynie poprzez informację z banku poświadczającą zdolność kredytową wykonawcy jest niedopuszczalne w świetle treści § 1 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia, które wyraźnie przewiduje dwie formy udokumentowania sytuacji finansowej wykonawcy. Tym samym należy uznać, że zamawiający naruszył art. 26 ust. 1 ustawy w zw. z § 1 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia.

Polecamy Państwu *Przewodnik dla Beneficjenta Programu Infrastruktura i Środowisko „Największe zagrożenia w procedurze udzielania zamówień publicznych”*⁶, w którym zwracamy uwagę na najczęściej występujące zagrożenia w procedurze udzielania zamówień publicznych zidentyfikowane podczas wdrażania projektów współfinansowanych

6 Dostępny na www.pois.gov.pl → Poradnik beneficjenta

7 Dostępne na www.pois.gov.pl → Dokumenty i wytyczne → Dokumenty programowe

8 www.uzp.gov.pl

dla rozwoju infrastruktury i środowiska

Przewodnik dla Beneficjenta Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Największe zagrożenia w procedurze udzielania zamówień publicznych

Exemplarz bezpłatny

ze środków wspólnotowych w perspektywie 2000-2006 i radzimy jak ich unikać. Przewodnik opracowano w oparciu o przykłady naruszeń stwierdzonych w kontrolach Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, orzecznictwie Krajowej Izby Odwoławczej oraz audytach służb Komisji Europejskiej. Z pewnością warto zapoznać się z obszernym *Zestawieniem naruszeń ustawy Prawo zamówień publicznych, popełnionych przez beneficjentów Funduszu Spójności i Programu Infrastruktura i Środowisko, stwierdzonych podczas kontroli zrealizowanych przez Prezesa UZP – wersja z 25 marca 2010 r.*⁷, które podlega aktualizacji. Wykazy naruszeń ustawy zidentyfikowane w ramach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP są także publikowane na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych.⁸

**Tomasz Witkosz, wydział kontroli i nieprawidłowości
Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, MRR**

Procedura nakładania korekt finansowych i korygowania wydatków nieprawidłowo poniesionych

Pojęcie korekty finansowej należy rozumieć jako anulowanie całości lub części dofinansowania. Środki uzyskane w wyniku korekty nie mogą zostać wykorzystane ponownie na dany projekt, który został poddany korekcie. W systemie realizacji PO IIŚ korekta finansowa polega na pomniejszeniu maksymalnej kwoty dofinansowania o kwotę nieprawidłową. Korekta finansowa jest nakładana tylko w sytuacji, gdy wydatek obciążony nieprawidłowością został rozliczony, tj. gdy po weryfikacji wniosku o płatność wypłacono beneficjentowi refundację.

Sposób postępowania uzależniony jest od momentu, w którym wykryto naruszenie.

Kiedy wykryto nieprawidłowość *przed zatwierdzeniem wniosku beneficjenta o płatność*, czyli przed wypłatą refundacji, wydatek nieprawidłowy¹ zostanie po prostu uznany w całości lub w części za niekwalifikowalny. Konsekwencją dla beneficjenta będzie zmniejszenie kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach wniosku beneficjenta o płatność, a tym samym *niższa refundacja*. W takim przypadku nie mamy do czynienia z korektą finansową.

Odpowiedzialność za prowadzenie działań w tym zakresie spoczywa na instytucji weryfikującej wnioski beneficjenta o płatność, którą co do zasady jest Instytucja Wdrażająca (IW).

1 Np. związany z umową wykonawstwa obciążoną naruszeniem.

2 Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

3 W większości przypadków będzie to instytucja wdrażająca dane działanie.

4 Instytucja uzyskuje takie informacje m.in. w wyniku przeprowadzonej kontroli własnej lub na podstawie wyników kontroli innych uprawnionych organów.

W przypadku uznania przez IW wydatku za niekwalifikowalny, beneficjent ma prawo do odwołania się od tego ustalenia. Może wnieść zastrzeżenie w pierwszej kolejności do IW. W przypadku podtrzymania stanowiska przez IW, beneficjent ma prawo wystąpić do IW o przekazanie sprawy do IP. W przypadku niekorzystnego dla beneficjenta rozstrzygnięcia IP, beneficjent ma prawo wystąpić do Instytucji Pośredniczącej (IP) o przekazanie sprawy do Instytucji Zarządzającej Programem (IZ) w celu ostatecznego rozstrzygnięcia.

Dopiero w przypadku nieprawidłowości wykrytych *po rozliczeniu wydatku* beneficjentowi dokonywana jest korekta finansowa. Pomniejszenie kwoty dofinansowania dokonuje się automatycznie, na podstawie stosownych zapisów umowy o dofinansowanie. Ponadto w takiej sytuacji, zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych² (dalej: ufp), wszczyna się postępowanie mające na celu odzyskanie kwoty nieprawidłowo wykorzystanej przez beneficjenta wraz z odsetkami. Przesłanki warunkujące wszczęcie postępowania określone są w art. 207 ust. 1 ufp. i obejmują:

- ▶ wykorzystanie środków niezgodnie z przeznaczeniem,
- ▶ wykorzystanie środków z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ufp,
- ▶ pobranie środków nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Instytucja, która jest stroną umowy o dofinansowanie z beneficjentem³ po uzyskaniu informacji o wystąpieniu przesłanek wymienio-

nych powyżej⁴ określa kwotę przypadającą do zwrotu oraz termin, od którego naliczane będą odsetki. W następnej kolejności instytucja ta powinna niezwłocznie wezwać⁵ beneficjenta do:

- zwrotu środków lub
- wyrażenia zgody na pomniejszenie kolejnych płatności, w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

Co stanie się w przypadku, gdy beneficjent w wyznaczonym terminie (14 dni) nie zwróci środków, ani nie wyrazi zgody na pomniejszenie kolejnych płatności?

Ustawa o finansach publicznych przewiduje w takiej sytuacji wydanie decyzji o zwrocie, określającej kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, oraz sposób zwrotu środków⁶.

Decyzję o zwrocie wydaje Instytucja Zarządzająca bądź upoważniona przez nią Instytucja Pośrednicząca albo Instytucja Wdrażająca upoważniona z kolei przez IP⁷.

Od decyzji wydanych w pierwszej instancji przez Instytucję Wdrażającą lub Instytucję Pośredniczącą przysługuje odwołanie do Instytucji Zarządzającej. Z kolei, gdy decyzję w pierwszej instancji wydaje IZ⁸ beneficjent również nie jest pozbawiony drogi odwoławczej – może zwrócić się do IZ z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Niezależnie od powyższych działań, w celu zapewnienia, by budżet UE nie został obciążony nieuzasadnionym wydatkiem bądź w celu zwrotu kwoty nienależnie pobranej do budżetu UE wymagane jest

odpowiednie pomniejszenie poświadczenia i deklaracji wydatków instytucji o kwoty nieprawidłowe⁹.

Korekta finansowa może zostać nałożona również przez Komisję Europejską. Zgodnie z art. 99 rozporządzenia Rady nr 1083/06, KE może anulować część lub całość pomocy przeznaczonej dla PO liŚ, jeżeli:

- stwierdzi, że w systemie zarządzania i kontroli PO liŚ istnieje poważna wada stanowiąca zagrożenie dla już wypłaconego dofinansowania UE,
- wykryje, że wydatek ujęty w poświadczonych deklaracji wydatków był nieprawidłowy i nie został skorygowany przez instytucję po stronie polskiej,
- strona polska nie przestrzega obowiązków dotyczących nakładania korekt przez państwo członkowskie¹⁰.

Powyższe informacje mają charakter ogólny i szczegółowe rozwiązania mogą różnić się w poszczególnych przypadkach. Np. w odniesieniu do państwowych jednostek budżetowych nie wydaje się decyzji o zwrocie. Szczegółowe informacje można znaleźć w dokumencie **Zalecenia w zakresie sposobu korygowania wydatków nieprawidłowo poniesionych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko**, dostępnym na stronie internetowej www.pois.gov.pl w zakładce *Dokumenty i wytyczne* ► *Wzory dokumentów* ► *Dla instytucji realizujących program*.

**Jacek Horodko, wydział kontroli i nieprawidłowości
Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, MRR**

	przedmiotu zamówienia	2. Naruszenie art. 30 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 Pzp, poprzez opisanie przedmiotu zamówienia przez odniesienie się do norm, aprobat, specyfikacji technicznych i systemów odniesienia z naruszeniem ustawowej kolejności		
19.	Niejednoznaczny lub dyskryminacyjny opis przedmiotu zamówienia	1. Naruszenie art. 29 ust. 1 Pzp, poprzez opisanie przedmiotu zamówienia w sposób niejednoznaczny, niewyczerpujący, za pomocą niedostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń lub bez uwzględnienia wszystkich wymagań i okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty. 2. Naruszenie art. 29 ust. 3 Pzp poprzez opisanie przedmiotu zamówienia przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia oraz dodanie słów „lub równoważny”, pomimo że nie jest to uzasadnione specyfiką przedmiotu zamówienia a zamawiający może opisać przedmiot zamówienia za pomocą dostatecznie dokładnych określeń. 3. Naruszenie art. 30 ust. 4 Pzp, poprzez opisanie przedmiotu zamówienia za pomocą norm, aprobat, specyfikacji technicznych i systemów odniesienia, bez dopuszczenia możliwości składania ofert równoważnych	5%	
20.	Ograniczenie kręgu potencjalnych oferentów	1. Przetarg ograniczony, negocjacje z ogłoszeniem, dialog konkurencyjny - Naruszenie art. 51 ust. 1, art. 57 ust. 2 i art. 60d ust. 2 Pzp, poprzez zaproszenie do składania ofert mniejszej liczby wykonawców, niż minimalna liczba przewidziana w ustawie 2. Negocjacje bez ogłoszenia - Naruszenie art. 63 ust. 3 Pzp, poprzez zaproszenie do negocjacji mniejszej liczby wykonawców, niż minimalna liczba przewidziana w ustawie 3. Naruszenie art. 89 Pzp poprzez odrzucenie oferty z przyczyn innych, niż przewidziane w niniejszym punkcie	25%	
21.	Ograniczenie kręgu potencjalnych oferentów	Naruszenie art. 146 ust. 1 pkt 4 Pzp, poprzez uniemożliwienie składania ofert orientacyjnych wykonawcom niedopuszczonym dotychczas do udziału w dynamicznym systemie zakupów lub uniemożliwienie wykonawcom dopuszczonym do udziału w dynamicznym systemie zakupów złożenia ofert w postępowaniu o udzielenie zamówienia prowadzonym w ramach tego systemu	25%	
22.	Prowadzenie negocjacji dotyczących treści oferty	Dialog konkurencyjny Naruszenie art. 87 Pzp, poprzez dokonywanie w toku badania i oceny ofert istotnych zmian w treści oferty oraz zmian wymagań zawartych w siwz w drodze negocjacji między zamawiającym a wykonawcą, z wyłączeniem	25%	

Fragment taryfikatora

⁵ Wezwanie może mieć formę zaleceń pokontrolnych, jeżeli nieprawidłowość została wykryta podczas kontroli na miejscu lub formę odrębnego pisma, jeżeli nieprawidłowość została stwierdzona w wyniku innych czynności.

⁶ Podstawa prawna: art. 207 ust. 9 ufp.

⁷ Pod warunkiem, że IW należy do sektora finansów publicznych.

⁸ Może tak się zdarzyć, jeśli w danym priorytecie lub działaniu IP ani IW nie jest upoważniona do wydania decyzji.

⁹ Docelowo będzie to deklaracja wydatków kierowana do KE.

¹⁰ Wynikających z art. 98 ww. rozporządzenia.

Centrum Wodne już dla studentów

Tytuł projektu

Centrum Naukowo-Dydaktyczne Wydziału Inżynierii i Kształtowania Środowiska - „Centrum Wodne” SGGW

Beneficjent

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Program Infrastruktura i Środowisko

Działanie 13.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego

Całkowita wartość projektu	52 722 375,02 zł
Dofinansowanie	41 946 543,27 zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
Okres realizacji projektu	styczeń 2007 – czerwiec 2011

Za nami już zakończenie inwestycji Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego pn. Centrum Wodne, gdzie będą kształcić się już od jesieni przyszli inżynierowie w dziedzinie m.in. zabezpieczeń przeciwpowodziowych i gospodarki wodami.

Uczelnia pozyskała na tę inwestycję prawie 42 mln zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Studenci i kadra naukowa Wydziału Inżynierii i Kształtowania Środowiska mają do dyspozycji m.in. 19 laboratoriów wyposażonych w nowoczesną aparaturę naukowo-badawczą oraz Park Wodny z modelem rzeki odzwierciedlającym naturalne środowisko rzecz-

ne i stację meteorologiczną, które usytuowano na obszarze 1,5 hektara.

W budynku, oprócz pomieszczeń laboratoryjnych, znajdują się sale wykładowe i ekspozycyjne popularyzujące tematykę badawczą współczesnej inżynierii wodnej i sanitarnej. Jej oryginalnym elementem jest źródło wody pitnej z wodą oligoceńską, plejstoceniową i z wodociągów miejskich oraz możliwość przeprowadzenia wybranych badań jakości wody.

Układ wodny obrazuje obieg wody w środowisku z odwzorowaną zlewnią górską i zlewnią rzeki nizinnej. Odpowiednie ukształtowanie doku ze szklaną ścianą umożliwia zejście w głąb zbiornika i obserwację strefy przybrzeżnej, w tym roślin. W Centrum Wodnym zbudowane są modele budowli hydrotechnicznych w korytach i zbiornikach rzecznych.

W otoczeniu Centrum wody zlokalizowana jest stacja meteorologiczna monitorująca jakość powietrza atmosferycznego i wybrane parametry meteorologiczne. Stacja pracować będzie w sieci monitoringu powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Budynek dydaktyczny i park wodny zostały wyposażone w udogodnienia dla potrzeb nauki i pracy dla osób niepełnosprawnych.

Inwestycja SGGW jest jednym z 36 projektów realizowanych w ramach sektora szkolnictwa wyższego, na które przeznaczono w ramach POIiŚ blisko 600 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa.

W uroczystym otwarciu uczestniczyli sekretarz stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego Adam Zdzieblo oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Barbara Kudrycka.

Informacje o projekcie dostępne są na <http://wiks.sggw.pl/>

zdjęcia udostępnione przez SGGW

Muzeum biograficzne Chopina zaprasza

Tytuł projektu

Dziedzictwo Chopina na Szlaku Traktu Królewskiego w Zamku Ostrogskich w Warszawie

Beneficjent

Narodowy Instytut Fryderyka Chopina

Program Infrastruktura i Środowisko

Priorytet XI. Kultura i Dziedzictwo Kulturowe

Działanie 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym

Całkowita wartość projektu	81 677 088,48 zł
Dofinansowanie	30 695 314,46 zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
Okres realizacji projektu	styczeń 2007 – listopad 2010

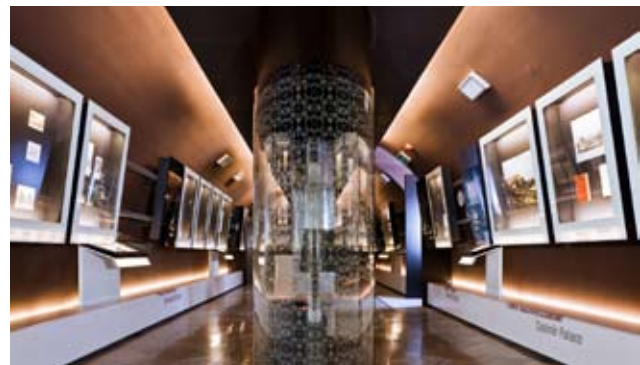
Narodowy Instytut Fryderyka Chopina został beneficjentem programu 1 marca br. w gorącym okresie obchodów rocznicy urodzin kompozytora. Z funduszy unijnych w ramach projektu POIiŚ została przeprowadzona rewaloryzacja Zamku Ostrogskich w Warszawie oraz przygotowana nowa ekspozycja stała Muzeum Fryderyka Chopina.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje prace remontowo – budowlane oraz zakup wyposażenia dla potrzeb nowoczesnej ekspozycji oraz funkcjonowania obiektu. Finansowane są także m.in.: konserwacja zabytkowych muzealiów, zakup reprodukcji, działania związane z wypełnieniem treści ekspozycji, tj. opracowanie scenariuszy wystaw oraz produkcja treści audio-video.

Modernizacja Muzeum ma na celu ochronę zabytku, jak i zwielokrotnienie jego walorów użytkowych poprzez m.in. powiększenie powierzchni wystawienniczej oraz przystosowanie obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Muzeum Fryderyka Chopina jest niewątpliwie nowoczesną placówką muzealno-edukacyjną.

Na powierzchni ponad 4600 metrów kwadratowych znajdują się ekspozycje dotyczące życia i twórczości artysty. Sale wystawiennicze „naszpikowane” multimediami pozwalają zwiedzającym poznawać kolejne etapy życia Chopina. Atrakcją stanowi niewątpliwie zróżnicowana ścieżka audio składająca się z utworów muzycznych z serii The Real Chopin Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, pejzaży dźwiękowych i elementów teatru radiowego. Uwagę przyciągają także książki wirtualne, interaktywne prezentacje, gry dla dzieci oraz projekcje wchodzące w skład scenografii. Widz i jego oczekiwania traktowane są tu indywidualnie, a profil zwiedzania jest każdorazowo dopasowywany do zwiedzającego. Na każdym z czterech poziomów zamku – od piwnic do drugiego piętra – przedstawiono opowieści: o latach spędzonych przez Chopina w ojczyźnie, o Paryżu, Nohant i kobietach kompozytora, o jego europejskich podróżach i twórczości. Wykorzystano przy tym najnowsze środki techniczne. W każdym miejscu można posłuchać muzyki Chopina lub jego listów czytanych przez aktorów, ponadto obejrzeć zdjęcia w multimedialnych albumach. Kolekcja Muzeum Fryderyka Chopina liczy obecnie ponad 5 tys. obiektów, wśród których znajdują się autografy i pierwodruki dzieł Chopina, jego korespondencja, pamiątki, dokumenty, ważne edycje dzieł kompozytora i jemu współczesnych oraz obrazy, grafiki i rzeźby.

Dla zwiedzających muzeum otwarte jest od kwietnia 2010 r. W uroczystym otwarciu uczestniczyli minister rozwoju regionalnego Elżbieta Bieńkowska i sekretarz stanu w MRR Adam Zdzienbło. Informacje o inwestycji dostępne są na www.nifc.pl.

zdjęcia udostępnione przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina

PROJEKTY POIiŚ

Ogromny projekt termomodernizacyjny w POIiŚ

Tytuł projektu

Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatów: białogardzkiego, drawskiego, koszalińskiego, szczecineckiego i świdwińskiego

Beneficjent

Powiat Szczecinecki

Program Infrastruktura i Środowisko

Priorytet IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna

Działanie 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

Całkowita wartość projektu	79 168 376,68 zł
Dofinansowanie	37 796 839,58 zł z Funduszu Spójności
Okres realizacji projektu	styczeń 2007 – czerwiec 2012

Starostwo Powiatowe w Szczecinku koordynuje ogromną inwestycję termomodernizacyjną, w którą zaangażowanych jest 25 jednostek samorządu terytorialnego¹. Oszczędność energii wyniesie 23060,73 MWh/rok.

Projekt współfinansowany w Programie Infrastruktura i Środowisko kwotą 37,8 mln złotych² obejmuje kompleksową termomodernizację obiektów użyteczności publicznej w powiatach: białogardzkim, drawskim, kołobrzeskim, koszalińskim, szczecineckim i świdwińskim.

Do 2011 roku termomodernizacji zostanie poddanych **106 obiektów³ na obszarze 6 powiatów** działających w zakresie kultury, oświaty, zdrowia, pomocy społecznej oraz obiekty sportowe i urzędy:

- 5 ośrodków kultury, 2 biblioteki, 17 świetlic oraz sal wiejskich i miejskich,

Budynek Starostwa Powiatowego w Szczecinku po modernizacji. Przed budynkiem widoczna tablica informująca o współfinansowaniu inwestycji z Programu Infrastruktura i Środowisko

- 8 przedszkoli, 22 szkoły podstawowe, gimnazjum, 7 zespołów szkół gminnych, 13 szkół ponadgimnazjalnych,
- 4 ośrodki zdrowia, szpital,
- 3 ośrodki pomocy społecznej,
- hala sportowa, 2 budynki socjalne przy stadionach,
- 3 budynki OSP, 17 budynków administracji samorządowej.

Wykonywane są docieplenia obiektów poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych i wewnętrznych na poddaszach oraz ocieplenie stropów i stropodachów, wymiany okien i drzwi zewnętrznych, a także modernizacja instalacji ciepłej wody i centralnego ogrzewania, zmiana systemów grzewczych, wymiana części oświetlenia elektrycznego. W 42 obiektach będą wykorzystane odnawialne źródła energii.⁴

budynek I Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinku

Budynek Zespołu Szkół KEN nr 1 w Szczecinku w Szczecinku

zdjęcia udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku

1 Są to: powiat szczecinecki, powiat białogardzki, miasto Białogard, gmina Białogard, gmina Karlino, gmina Tychowo, gmina Czaplnek, miasto Kołobrzeg, gmina Dygowo, gmina Gościno, gmina Kołobrzeg, gmina Rymań, gmina Siemysł, gmina Ustronie Morskie, gmina Biesiekierz, gmina Bobolice, miasto Szczecinek, gmina Barwice, gmina Biały Bór, gmina Borne Sulonowo, gmina Grzmiąca, gmina Szczecinek, gmina Połczyn Zdrój, gmina Rąbino, gmina Sławoborze.

2 Dofinansowanie objęło 50% kosztów kwalifikowanych.

3 Szacuje się, że łącznie ze wszystkich budynków korzysta dziennie prawie 19 tys. osób.

4 22 instalacje solarne oraz 23 pompy ciepła.

Zwiększy się dopuszczalne zanurzenie statków oraz poprawią warunki nawigacyjne w Porcie Gdynia

Tytuł projektu

Przebudowa Kanału Portowego w Porcie Gdynia

Beneficjent

Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A.

Program Infrastruktura i Środowisko

Priorytet VII. Transport przyjazny środowisku

Działanie 7.2 Rozwój transportu morskiego

Całkowita wartość projektu	95 277 412,26 zł
Dofinansowanie	53 726 362,96 zł z Funduszu Spójności
Okres realizacji projektu	marzec 2008 – lipiec 2011 (do końca 2010 r. zakończą się roboty budowlane)

Opis projektu

Podstawowym celem projektu jest zwiększenie wielkości dopuszczalnego zanurzenia dla statków oraz poprawa warunków nawigacyjnych w Porcie Gdynia, który znajduje się w VI Korytarzu Transportowym w sieci TEN-T. Projekt obejmuje prace czerpalne (pogłębiarskie) w obrębie całego Kanału Portowego, tj. od wejścia głównego do portu (główki falochronu), poprzez obrotnice 1, 2 i 3 do Nabrzeża Helskie I oraz do obszaru Basenu III. W wyniku inwestycji zwiększy się konkurencyjność Portu Gdynia w regionie Morza Bałtyckiego, a tym samym tego regionu kraju. Zyska na znaczeniu transport intermodalny.

Port posiada morskie połączenia kontenerowe, ro-ro i promowe do europejskiej sieci autostrad, dróg ekspresowych i szlaków kolejowych. Przebudowa kanału portowego poprzez jego pogłębienie do docelowej głębokości -13,5 m pozwoli na obsługę statków o całkowitym zanurzeniu do około -13 m. Dotychczas większe statki przyływały do portu nie w pełni załadowane.

W wyniku realizacji inwestycji zostanie zmodernizowanych 6 nabrzeży portowych na łącznej długości 2,47 km poprzez zabezpieczenie ich konstrukcji i umocnienie dna akwenów (wzdłuż Nabrzeży: Holenderskie, Belgijskie, Francuskie, Norweskie, Słowackie, Helskie I) o powierzchni 47 tys. m², co pozwoli na bezpieczną pracę konstrukcji i zapewnienie większej stateczności nabrzeży. Pogłębienie i poszerzenie obrotnic portowych zapewni większe bezpieczeństwo podczas wykonywania na nich manewrów oraz pozwoli na obsługę statków o większych niż obecnie parametrach, tj. o zanurzeniu do -13m i długości około 200-250 m.

Zaniechanie działań związanych z rozbudową infrastruktury hydrotechnicznej zwiększyłoby ryzyko wystąpienia kolizji i awarii podczas manewrowania statkiem w porcie.

Oczekiwane rezultaty

- wzrost zdolności przeładunkowej portów o 0,5 mln ton.
- umożliwienie dostępu do portu większym statkom (inwestycja umożliwi maksymalne wykorzystanie istniejących parametrów głębokościowych toru podejściowego),
- zwiększenie atrakcyjności portu i konkurencyjności działających w porcie podmiotów gospodarczych,
- pozyskanie nowych operatorów ładunkowych i nowych ładunków,
- skrócenie czasu pobytu statków w porcie,
- zmniejszenie kosztów transportu ładunków przez armatorów,
- poprawa bezpieczeństwa nawigacyjnego w porcie (bezpieczniejsze obrotnice i wejście wewnętrzne) oraz poprawa warunków manewrowania statków w porcie,
- stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gospodarce portowej.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rynku i klientów oraz przewidywanego wzrostu obrotu towarowego, Port Gdynia musi zrealizować inwestycje umożliwiające obsługę dużych statków kontenerowych i masowych przyływających m.in. z kruszywami budowlanymi. Obecnie duże statki z takimi ładunkami zawijają do portu gdyńskiego nie w pełni załadowane, co skutkuje niższą od oczekiwanej efektywności logistyki tego typu ładunków. Uzyskany efekt skali i obniżka kosztów jednostkowych transportu spowodują wzrost obrotów portowych, ale również do wzrost

panorama Portu w Gdyni

zdjęcie udostępnione przez Morski Port Gdynia S.A.

PROJEKTY POIiS

wymiany handlowej w transporcie morskim, który uznawany jest w Unii Europejskiej za przyjazny środowisku.

Projekt jest komplementarny z inwestycjami rozpoczętymi w latach 2004-2006 oraz planowanymi na lata 2007-2013 w zakresie rozwoju infrastruktury transportu drogowego w Korytarzu Transportowym TEN-T nr VI. Budowa Autostrady A1 oraz przebudowa drogi nr S7 stanowią szczególnie istotne przedsięwzięcia dla rozwoju Pomorza i powiązań z południem kraju oraz połączeń w ww. Korytarzu nr VI. Ich realizacja w pełnym zakresie oraz w niezbędnym tempie w latach 2007-2015 mogłyby napotkać dodatkowe przeszkody bez przygotowania logistycznego dowozu materiałów budowlanych, które w znaczącej części importuje się drogą morską.

Opisywany projekt stanowi także uzupełnienie inwestycji lądowych w Gdyni służących poprawie dostępu od strony wody. Są to: budowa III etapu Estakady Kwiatkowskiego oraz rozbudowa ul. Janka Wiśniewskiego, przebudowa Fałochronu Głównego w Gdyni wraz z modernizacją systemu nawigacyjnego - wykonane z udziałem środków unijnych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Transport.

Informacje o projekcie dostępne są pod adresem http://www.port.gdynia.pl/kanal/grafika/grafika_strony/cel.jpg

Mariusz Karbowski z Portu Gdynia S.A. odpowiada na pytania o wdrażanie projektu

Czy bez dotacji z Programu Infrastruktura i Środowisko możliwa byłaby realizacja inwestycji w takim rozmiarze i terminie?

Bez dotacji unijnej inwestycja została by przeprowadzona w pełnym zakresie i terminowo. Jednak ze względu na znaczne zaawansowanie środków własnych niemożliwe byłoby zaplanowanie i przeprowadzenie innych strategicznych inwestycji portowych w obecnej perspektywie czasowej, które mogą być zrealizowane również jedynie po otrzymaniu dofinansowania.

Wszystkie nasze projekty infrastrukturalne będą dofinansowywane z POIiŚ, w priorytecie VII. Cztery projekty zakwalifikowano do procedury pozakonkursowej jako projekty kluczowe dla celów programu, działania 7.2. Są to poz. 2, 3, 10, 31 na liście indykatywnej:

- 1) Infrastruktura dostępu drogowego i kolejowego do wschodniej części Portu Gdynia (spodziewane dofinansowanie 94,35 mln zł, koniec inwestycji w 2012 r.)
- 2) Przebudowa Kanału Portowego w Porcie Gdynia (red. projekt opisywany powyżej)
- 3) Rozbudowa infrastruktury portowej do obsługi statków ro-ro z dostępem drogowym i kolejowym w Porcie Gdynia (spodziewane dofinansowanie 111,78 mln zł, koniec inwestycji w 2013 r.)
- 4) Zagospodarowanie rejonu Nabrzeża Bułgarskiego w Porcie Gdynia (spodziewane dofinansowanie 82,09 mln zł, koniec inwestycji w 2013 r.)

Z jakimi problemami borykają się Państwo realizując projekt?

Realizujemy zadania planowane w okresie objętym wnioskiem wg harmonogramu załączonego do umowy o dofinansowanie. Nie wystąpiły poważniejsze problemy w trakcie realizacji projektu. Aczkolwiek uciążliwe są częste zmiany wytycznych, np. w zakresie sprawozdawczości i rozliczeń. Ponadto bardzo poważnym problemem było stanowisko Komisji Europejskiej odnośnie polskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska, co spowodowało konieczność powtórzenia wszystkich procedur administracyjnych.

To było szczególnie dla nas uciążliwe, gdyż rozpoczęły się już prace budowlane.

Jakie są potrzeby szkoleniowe beneficjenta w zakresie realizacji projektu?

Potrzeby szkoleniowe odnoszą się głównie do kwestii sprawozdawczości i rozliczania projektów.

Czy były trudności w aplikacji o środki POIiŚ?

Trudności wynikały z potrzeby przeprowadzenia ponownej procedury środowiskowej, a co za tym idzie zmiany zakresu projektu oraz przygotowania nowej, ostatecznej wersji studium wykonalności. To wydłużyło przygotowania po stronie Beneficjenta. Instytucja Pośrednicząca musiała przystosować procedury i dokumenty wg nowej formuły, jak dla podmiotu prawa handlowego, jakim są zarządy portów morskich. To opóźniło procedurę podpisania umowy o dofinansowanie.

zdjęcia udostępnione przez Morski Port Gdynia S.A. (fot. T. Urbaniak)

Likwidacja „wąskiego gardła” na drodze krajowej nr 4

Tytuł projektu

**Przebudowa drogi krajowej nr 4 na odcinku
Machowa – Łańcut KM 527+456,00– 613+767,30**

Beneficjent

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Program Infrastruktura i Środowisko

Priorytet VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T

Działanie 6.1 Rozwój sieci drogowej TEN-T

Całkowita wartość projektu	583 325 359,04 zł
Dofinansowanie	476 857 043,99 zł z Funduszu Spójności
Okres realizacji projektu	styczeń 2007 – grudzień 2011 (roboty budowlane rozpoczęły się w sierpniu 2008 r.)

Opis projektu

Droga krajowa nr 4 od Machowej do Łańcuta przebiega przez gminy: Pilzno, Dębica, miasto Dębica, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Iwierzycy, Swilcza, Krasne, Czarna, Łańcut i miasto Łańcut. Długość odcinka objętego projektem wynosi 86,3 km. Przebudowanych zostanie 55 kilometrów dróg, 10 mo-

stów i wiaduktów oraz 78 przepustów. Modernizacja tej drogi ma związek z budową autostrady A-4 oraz drogi ekspresowej S-19.

Inwestycja powinna zakończyć się w listopadzie br. Do oddania pozostał odcinek Pilzno-Ropczyce. Po zniszczeniach powodziowych poprawiane są oddane już do użytku odcinki.

Oczekiwane rezultaty

- likwidacja „wąskiego gardła”, jakim jest niedostateczna nośność nawierzchni i obiektów inżynierskich dla potrzeb pojazdów ciężkich poprzez wzmocnienie nawierzchni dla obciążeń o nacisku do 115kN/oś i wzmocnienie obiektów inżynierskich dla umożliwienia przenoszenia obciążeń klasy A
- poprawa warunków ruchu (lokalne zwiększenie średniej prędkości ruchu i wzrost przepustowości) poprzez wydzielenie dodatkowych pasów do wyprzedzania, przebudowę skrzyżowań i zmiany w oznakowaniu drogi, budowę zatok autobusowych
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez m.in. przebudowę skrzyżowań, budowę azyli dla pieszych, przebudowę zatok autobusowych, remont, przebudowę i budowę chodników ciągów pieszojezdnych, lokalną korektę niwelety oraz wykonanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu,
- wykonanie urządzeń służących ochronie środowiska (m.in. ekrany dźwiękochłonne, zastawki na rowach drogowych).

Strona internetowa projektu: www.machowa-lancut.pl

przepust hydrologiczny

odcinek Łabuzie w budowie

obciążenia próbne obiektu mostowego

zjęcia udostępnione przez Generalną Dyrekcję Dróg i Autostrad

Zalecenia do wniosku o płatność

Wniosek o płatność służy rozliczeniu dofinansowania przekazanego beneficjentowi w formie zaliczki, wnioskowaniu o przyznanie transzy zaliczki, refundacji lub rozliczeniu (w przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi) poniesionych wydatków przez beneficjenta i/lub przekazaniu informacji o postępie w realizacji projektu.

Przy sporządzaniu wniosku o płatność należy posługiwać się instrukcją. Do 1 lutego 2010 r. wzór wniosku o płatność wraz z instrukcją jego wypełniania stanowiły załączniki do *Wytycznych w zakresie sprawozdawczości w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Obecnie to **Zalecenia w zakresie wzoru wniosku beneficjenta o płatność w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko** zawierają wzór wniosku o płatność oraz informacje o sposobie jego wypełniania.¹ Główne zmiany wprowadzone ww. dokumentem polegają na doprecyzowaniu treści instrukcji, a modyfikacje w formularzu wniosku są nieznaczne i mają raczej charakter porządkujący. Wśród najważniejszych zmian należy wskazać:

- określenie osobnego wzoru wniosku wraz z instrukcją dla beneficjentów priorytetów I–XIII oraz dla beneficjentów pomocy technicznej (priorytety XIV–XV),
- opracowanie materiału (w formie załącznika do Zaleceń...) pn. „Zalecenia do sporządzania dokumentacji rozliczeniowej w kontraktach na roboty budowlane/dostawy w projektach PO Infrastruktura i Środowisko”,
- zmiana w sposobie wypełniania tabeli nr 9 we wniosku o płatność.

Ponadto doprecyzowano wiele istotnych kwestii związanych ze sporządzaniem wniosku o płatność, a przede wszystkim dotyczących rozliczania zaliczek, ponownego deklarowania we wniosku o płatność tych samych wydatków, poprawiania wniosku o płatność oraz terminów składania wniosku. W dalszej części zostały omówione wybrane z ww. kwestii.

Ponowne deklarowanie we wniosku tych samych wydatków

W sytuacji, gdy w wyniku weryfikacji wniosku o płatność zadeklarowane w nim jako kwalifikowane wydatki zostają uznane za niekwalifikowalne lub też beneficjent świadomie nie deklaruje części wydatków jako kwalifikowalne, gdyż nie spełniają one w danym momencie przesłanek kwalifikowalności, możliwe jest ponowne włączenie takich wydatków jako kwalifikowalnych do kolejnego wniosku o płatność. U podstaw takiego postępowania leży przesłanie, że wydatek staje się kwalifikowalny w momencie jego zatwierdzenia we wniosku o płatność.

Postępowanie takie możliwe jest jednak tylko w następujących sytuacjach:

- zmiana ulegną zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków,
- wydatek spełnił w późniejszym terminie przesłanki kwalifikowalności.

W przypadku pierwszej sytuacji, do czasu zmian zasad kwalifikowalności beneficjent nigdy nie deklarował danych wydatków w tabeli 9 wniosku.

W przypadku drugiej sytuacji mogły wystąpić dwa przypadki:

- beneficjent zadeklarował wydatek w tabeli nr 9, jednak podczas weryfikacji wniosku okazało się, iż nie spełnia on przesłanek kwalifikowalności i instytucja weryfikująca nie uznała go w momencie zatwierdzenia wniosku,

informując beneficjenta o przyczynach tego stanu. To postępowanie nie wymaga również korygowania wniosku przez beneficjenta,

- beneficjent dobrowolnie nie deklarował tych wydatków w tabeli 9, gdyż sam był świadomy niespełnienia zasad kwalifikowalności.

Zestawienie dokumentów księgowych potwierdzających poniesione wydatki objęte wnioskiem o płatność

W zestawieniu dokumentów księgowych potwierdzających poniesione wydatki (punkt/tabela nr 9 wniosku o płatność) powinny być przedstawiane jedynie te dowody księgowe, które dotyczą w całości bądź częściowo wydatków kwalifikowalnych. Dowody księgowe potwierdzające poniesienie tylko i wyłącznie wydatków niekwalifikowanych nie powinny być ujmowane w zestawieniu.

Zaproponowano również, aby pogrupować wydatki według rodzajów płatności oznaczonych w polu 7 wniosku o płatność.

Dane zawarte w zestawieniu beneficjent popiera dołączonymi do wniosku o płatność potwierdzonymi za zgodność z oryginałem kopiami dowodów księgowych oraz dowodów zapłaty. W przypadku płatności przelewem - jedynym dotychczas dopuszczalnym dokumentem potwierdzającym dokonanie zapłaty w taki sposób był wyciąg bankowy, a pozostałe dokumenty jak np. polecenie przelewu mogły stanowić jedynie dokument uzupełniający. Obecnie możliwe jest, aby jako dowód zapłaty przelewem przedstawić również tzw. historię rachunku lub potwierdzenie dokonania/zrealizowania przelewu.

Główna zmiana w sposobie wypełniania zestawienia wprowadzona *Zaleceniami* dotyczy kolumny 6² i 7³. Obecnie w kolumnie 6 zestawienia (kwota dokumentu brutto) należy podać całą kwotę brutto, na jaką opiewa dany dowód księgowy, a nie jak dotychczas jedynie kwotę brutto z tego dowodu odpowiadającą wydatkowi poniesionemu w ramach danego projektu. Oznacza to, że jeżeli dany dowód księgowy będzie zawierał dodatkowo wydatki dotyczące np. innego projektu, to ich wartość również znajdzie się w kwocie podawanej w kolumnie 6. Analogicznie w kolumnie 7 (kwota dokumentu netto) należy podać kwotę netto całego dowodu księgowego. Rozwiązanie takie znacząco zwiększy kwotę wydatków ogółem objętych danym wnioskiem o płatność, a ponadto jest ono istotne dla identyfikacji takiego dowodu księgowego podczas kontroli krzyżowych.

Należy pamiętać, iż pomimo wprowadzonych zmian w zakresie wypełniania kolumny 6 i 7 tabeli nr 9 wniosku o płatność, w tabeli nr 13⁴ przedstawiającej postęp finansowy projektu, w dalszym ciągu należy przedstawiać wydatki ogółem poniesione w ramach danego projektu.

Terminy składania wniosków o płatność

Częstotliwość składania wniosków o płatność określa umowa o dofinansowanie, przy czym wniosek o płatność może obejmować maksymalnie 3 miesiące kalendarzowe. Beneficjent powinien złożyć wniosek do instytucji weryfikującej w ciągu 14 dni od upływu okresu sprawozdawczego za jaki składany jest wniosek (chyba, że z umowy o dofinansowanie wynika inny termin).

Data końcowa okresu sprawozdawczego obejmującego dany wniosek o płatność powinna pokrywać się z ostatnim dniem miesiąca kalendarzowego. Wyjątkiem od powyższej zasady jest wniosek o płatność końcową oraz sytuacja, w której beneficjent chce dołączyć do wniosku o płatność wydatek, który zgodnie z datą

1 Dokument ten wraz z załącznikami dostępny jest na stronie internetowej www.pois.gov.pl w zakładce Wzory dokumentów, wnioski o płatność.

2 We wzorze wniosku o płatność dla projektów pomocy technicznej realizowanych od 2010 roku – kolumna 8.

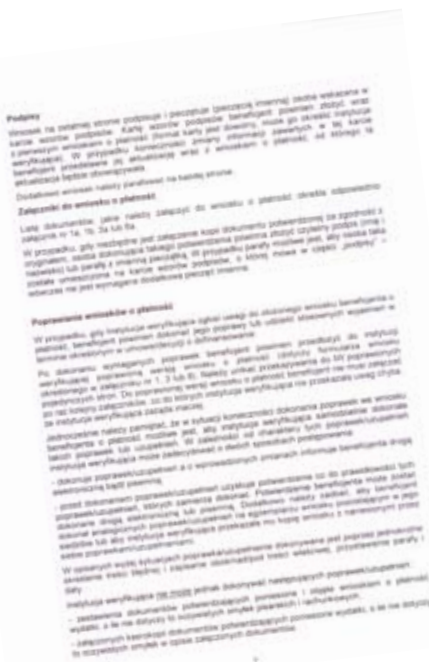
3 We wzorze wniosku o płatność dla projektów pomocy technicznej realizowanych od 2010 roku – kolumna 9.

4 We wzorze wniosku o płatność dla projektów pomocy technicznej - tabela 12.

wystawienia dowodu księgowego mieści się w okresie sprawozdawczym pokrywającym się z miesiącami kalendarzowymi, jednak zapłata została dokonana po upływie pełnego miesiąca, ale przed terminem określonym na złożenie wniosku o płatność do instytucji weryfikującej. Sytuację taką ilustruje poniższy przykład.

Beneficjent sprawozdaje za okres od 1 stycznia do 28 lutego. Okazuje się, że dysponuje fakturą, która została wystawiona 27 lutego i płatności za tę fakturę dokonał 3 marca, a więc już po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Jednocześnie termin na złożenie wniosku o płatność mija 14 marca. W takiej sytuacji możliwe jest wydłużenie daty w polu „za okres do...” z 28 lutego na 3 marca. W sytuacji, gdyby płatności dokonał 15 marca, taki zabieg nie byłby możliwy, gdyż płatność została dokonana po terminie wyznaczonym na złożenie wniosku o płatność.

Zmieniono również podejście do sposobu określenia daty początkowej okresu sprawozdawczego w przypadku pierwszego wniosku o płatność. Do tej pory pierwszy wniosek o płatność obejmował okres bądź od daty zawarcia umowy o dofinansowanie bądź od początkowej daty kwalifikowalno-

ści wydatków określonej w umowie o dofinansowanie (w zależności od tego, która z nich była wcześniejsza). Ze względu na to, iż w wielu przypadkach faktyczne rozpoczęcie realizacji niektórych zadań objętych projektem rozpoczęło się nawet przed 1 stycznia 2007 r. umożliwiono określenie początkowej daty okresu sprawozdawczego w pierwszym wniosku o płatność jako daty realizacji pierwszego zadania wskazanego w Harmonogramie realizacji projektu (pod warunkiem, że data ta jest wcześniejsza od daty podpisania umowy o dofinansowanie, czy daty początku kwalifikowania wydatków określonej w tej

umowie).

**Anna Kłowska, Anna Tołubińska, wydział płatności
Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych, MRR**

BLIŻEJ PROCEDUR

Instrumenty wsparcia dla projektów indywidualnych

Projekty indywidualne (PI) finansowane z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności na lata 2007-2013¹ mogą otrzymać bezpłatnie wsparcie doradcze ze strony ekspertów zewnętrznych zakontraktowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. **Jedną z kluczowych cech tego systemu jest zapewnienie wsparcia doradczego dla każdego beneficjenta i potencjalnego beneficjenta PI. System zapewnia weryfikację oraz doradztwo w przygotowaniu dokumentacji projektowej w celu wyeliminowania ewentualnych błędów na jak najwcześniejszym etapie.** Wsparcie spełnia szczególną rolę w przypadku dużych bądź nowatorskich projektów, dla których brakuje gotowych rozwiązań, metodologii, analiz, procedur postępowania. Przygotowanie PI jest na bieżąco monitorowane przez Departament Przygotowania Projektów Indywidualnych MRR. Monitorowaniu w szczególności podlega proces zawierania pre-umów, składania wniosków i zawierania umów o dofinansowanie.

Zakres wsparcia

1) Oceny prawidłowości przeprowadzenia procedur oceny oddziaływania na środowisko (oos) dla przedsięwzięć z prawem polskim i wspólnotowym. Weryfikacji mogą podlegać dokumenty przygotowane przez beneficjenta, tj. Raport o Oddziaływaniu na Środowisko oraz wszelkie inne dokumenty poświadczające przeprowadzenie (przez właściwe organy) wymaganych prawem procedur dotyczących oos, w tym na obszary NATURA 2000.

2) Weryfikacji dokumentacji i doradztwa w związku z udzielaniem przez beneficjenta zamówień publicznych. Weryfikacji mogą podlegać dokumenty opracowane przez beneficjenta, w szczególności SIWZ, przesłanki zastosowania trybów uproszczonych ustawy Prawo zamówień publicznych, itp. Pomoc

może dotyczyć także analizy zagadnień związanych z interpretacją aktów prawnych krajowych i wspólnotowych oraz dokumentów regulujących procedury udzielania zamówień publicznych. Wsparcie może być również świadczone na rzecz instytucji zarządzających, pośredniczących i wdrażających.

3) Weryfikacji i doradztwa przy sporządzeniu studium wykonalności, w zakresie:

- poprawność analizy ekonomiczno-finansowej, zgodność ze stosownymi wytycznymi, weryfikacja wyliczenia luki finansowej oraz stopnia dofinansowania;
- poprawność struktury instytucjonalnej stworzonej dla wdrażania (w oparciu o stosowne wytyczne);
- kosztorys inwestorski (opcjonalnie, w zależności od stopnia zaawansowania przygotowania projektu);
- realność założonego harmonogramu czasowego w stosunku do harmonogramu rzeczowego.

4) Weryfikacji i doradztwa przy sporządzeniu dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych lub programu funkcjonalno-użytkowy, służące do opisu przedmiotu zamówień na roboty budowlane, pod względem kompletności i zgodności z przepisami, w tym przepisami techniczno-budowlanymi.

Ponadto beneficjenci projektów indywidualnych mają możliwość korzystania ze wsparcia udzielanego przez ekspertów Inicjatywy Jaspers².

Koordynatorem wsparcia w MRR dla projektów POIiŚ jest Departament Przygotowania Projektów Indywidualnych (DIN). Kontakt: tel. (22) 461-32-26, e-mail: projectpipeline@mrr.gov.pl. Adres ten służy do korespondencji przesyłanej zarówno przez beneficjentów, jak i instytucje.

Departament Przygotowania Projektów Indywidualnych, MRR

¹ Lista projektów indywidualnych POIiŚ dostępna jest pod adresem http://www.pois.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/projekty_pois.aspx

² Informacje o Inicjatywie Jaspers w Polsce dostępne są pod adresem http://www.pois.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Inicjatywa_JASPERS.aspx

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zawiera z firmami konsultingowymi umowy ramowe związane z weryfikacją dokumentacji aplikacyjnej dla projektów przeznaczonych do współfinansowania m.in. ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko. Przedstawiamy punkt widzenia doradcy jako strony umowy z ministerstwem.

zakres umowy ramowej

Firma PricewaterhouseCoopers jako lider konsorcjum (PricewaterhouseCoopers jest odpowiedzialna za doradztwo finansowe i ekonomiczne; Halcrow Group Ltd działająca w Polsce w formie oddziału oraz Centrum Naukowo – Techniczne Kolejnictwa jako partnerzy techniczni wchodzący w skład konsorcjum odpowiadają za techniczne aspekty związane z realizacją usług) jest stroną umowy ramowej¹ podpisanej pod koniec 2008 roku przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (MRR). W ramach umowy firma PricewaterhouseCoopers ma możliwość świadczenia usług doradczych w odniesieniu do projektów z sektora gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami i ochrony środowiska (w szczególności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i rekultywacji), infrastruktury drogowej oraz infrastruktury kolejowej.

zakres prac wykonanych dotychczas przez PricewaterhouseCoopers

PricewaterhouseCoopers wykonała w ramach umowy usługi związane przede wszystkim z gospodarką wodno-ściekową oraz z infrastrukturą drogową. Nasze prace polegały dotychczas na:

- weryfikacji² studiów wykonalności (SW) dla projektów współfinansowanych z POIiŚ,
- weryfikacji raportów oddziaływania na środowisko (ROŚ),
- doradztwie³ w zakresie prawidłowego sporządzenia SW oraz ROŚ.

Z uwagi na fakt, że projekty przeznaczone do współfinansowania z POIiŚ w sektorze kolejowym znajdują się na wczesnym etapie realizacji⁴, zaledwie kilka takich projektów zostało dotychczas objętych usługami w ramach umowy ramowej. Wykonano weryfikację prawidłowości sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla projektów: „Rewitalizacja Zabytkowego Historycznego Kompleksu Dworca Wrocław Główny” oraz „Wykonanie Dworca Podziemnego Kraków Główny”. Zdecydowana większość projektów weryfikowanych przez konsorcjum PricewaterhouseCoopers oraz Halcrow to projekty dotyczące infrastruktury drogowej.

Wynikiem realizowanych prac w ramach każdego z projektów jest lista sprawdzająca oceniająca zgodność dokumentacji przedstawionej przez beneficjenta z wymogami formalnymi i prawnymi związanymi z ubieganiem się o dofinansowanie przedsięwzięcia ze środków unijnych oraz wsparcie doradcze przy wprowadzaniu niezbędnych korekt.

rozpiętość czasowa

Podstawowym problemem, z jakim zetknęliśmy się podczas wykonywania usług, jest długi okres czasu dzielący moment

powstania dokumentacji, która podlega naszej weryfikacji i wykonywania teże weryfikacji. Studia wykonalności i raporty oddziaływania na środowisko, które są przedmiotem naszych prac, w zdecydowanej większości przypadków nie są wykonywane przez beneficjenta. Wykonawca SW i ROŚ jest wyłaniany przez beneficjenta w trakcie procedury przetargowej lub konkursowej. Wykonane opracowania są przyjmowane przez beneficjenta, który dokonuje płatności na rzecz wykonawcy. W momencie weryfikacji studium wykonalności lub raportu oddziaływania na środowisko przez PricewaterhouseCoopers, beneficjent ma duże trudności z wyegzekwowaniem jakiegokolwiek dodatkowej pracy związanej z udzieleniem wyjaśnień lub naniesieniem poprawek od wykonawcy, który zrealizował zadania i otrzymał za nie należne wynagrodzenie, a od tego czasu minęło już niejednokrotnie kilka miesięcy. Ponadto dokumenty będące przedmiotem naszej weryfikacji często uzyskały już pozytywną ocenę formalną i merytoryczną instytucji oceniających na szczeblu lokalnym. **W takiej sytuacji prace polegające na weryfikacji, zlecane w ramach umowy ramowej, mają miejsce zdecydowanie za późno.**

Dodatkowo dokumenty, które są przedmiotem naszych prac mają różny stopień aktualności. **Opracowania, które otrzymujemy do weryfikacji od beneficjentów zostały przygotowane w bardzo różnych terminach i część z nich jest już mocno przedawniona**, gdy przystępujemy do wykonywania prac i wymaga aktualizacji (np. ze względu na nowe wytyczne instytucji zarządzających na szczeblu krajowym czy też Komisji Europejskiej).

Można domniemywać, że dokumentacja wymagana wytycznymi dotyczącymi współfinansowania ze środków unijnych, nie jest traktowana przez beneficjentów jako narzędzie użyteczne w procesie planowania i przygotowania inwestycji do realizacji, ale jako dodatkowe utrudnienie. W szczególności przygotowane solidnie i rzetelnie studium wykonalności powinno być dla beneficjentów źródłem cennych informacji umożliwiających dobre przygotowanie przedsięwzięcia.

jakość weryfikowanej dokumentacji

Weryfikowana przez nas dokumentacja ma w wielu przypadkach niezadowalającą jakość i naszym zdaniem nie powinna być przyjęta przez beneficjenta. Można się domyślać, że beneficjent ma ograniczone kompetencje umożliwiające ocenę jakości dokumentacji w momencie podpisywania protokołu odbioru i przyjmowania dokumentacji od wykonawcy. W celu uzyskania przekonania o należytej jakości wykonanej dokumentacji, warto zaangażować niezależnego eksperta w danej dziedzinie, który byłby w stanie ocenić dokumentację wykonaną przez usługodawcę w momencie odbioru prac przez beneficjenta. Mogłoby to być realizowane przez strony umowy ramowej w przypadku zaangażowania ich na odpowiednio wczesnym etapie.

niepełna dokumentacja przedstawiona do weryfikacji

Istotnym utrudnieniem w wykonywanej przez nas pracy jest również konieczność zwracania się do beneficjenta z prośbą o uzupełnienie braków w dokumentach przedstawionych do weryfikacji. W szczególności dokumentacja związana z uzyskaniem decyzji środowiskowych, którą otrzymujemy od beneficjentów w przypadku weryfikacji raportu oddziaływania przedsięwzię-

1 Przypis redakcji: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w drodze zamówień publicznych wybiera firmy konsultingowe/ ekspertów do realizacji Project pipeline.

2 Weryfikacja obejmuje przegląd przedstawionej dokumentacji i sporządzenie listy sprawdzającej określającej zgodność dokumentacji z wytycznymi. Raport z weryfikacji zawiera zwykle oprócz listy sprawdzającej ogólne wskazówki dla beneficjenta odnośnie dalszych działań, które powinien podjąć w celu poprawienia dokumentów.

3 Doradztwo polega na przekazaniu beneficjentowi konkretnych i szczegółowych instrukcji w zakresie prawidłowości sporządzania SW i ROŚ. Doradca odpowiada na szereg pytań i wątpliwości beneficjenta związanych z przygotowanym SW czy ROŚ.

4 Firma PricewaterhouseCoopers wykonała w ostatnim czasie badanie w tym temacie.

cia na środowisko bywa niekompletna. Pojawiały się np. braki stosownych zaświadczeń organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000 o braku istotnego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na te obszary, braki w zakresie innych wymaganych decyzji administracyjnych czy też braki w zakresie aneksów stanowiących część raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko będącego przedmiotem weryfikacji. **Czas oczekiwania na uzupełnienie dokumentacji przez beneficjenta wydłuża czas realizacji wykonywanych przez nas prac**, co z kolei utrudnia w niektórych przypadkach wykonanie zlecenia w terminie uzgodnionym z MRR w ramach umowy.

możliwość skorzystania z zewnętrznego doradztwa

Należy podkreślić, że w ramach naszych usług w zakresie weryfikacji nie dokonujemy korekty ani modyfikacji dokumentacji otrzymanej od beneficjenta. Zakres naszej usługi w ramach umowy z MRR może być uzupełniony o doradztwo na rzecz beneficjenta w zakresie prawidłowości sporządzania studium wykonalności lub raportu oddziaływania na środowisko. Beneficjenci poinformowani o takiej możliwości nie wykazują woli skorzystania z doradztwa, twierdząc niejednokrotnie, że jest już za późno. W niektórych przypadkach beneficjenci nie byli przekonani o zasadności wykonywanej przez nas weryfikacji dokumentów. Zwracali uwagę na fakt, że wnioski i rekomendacje będące wynikiem weryfikacji są trudne do wdrożenia, w szczególności w zakresie analizy finansowej. Dokonanie stosownej korekty w dokumentacji wymaga niejednokrotnie umiejętności w zakresie wykorzystywania rozbudowanych arkuszy kalkulacyjnych. Wielokrotnie beneficjenci oczekiwali więc od nas prac polegających na korygowaniu nieprawidłowości lub niezgodności w dokumentacji, co nie jest przedmiotem umowy.

Beneficjencie informuj

Beneficjent w okresie związania umową o dofinansowanie projektu powinien informować opinię publiczną o fakcie współfinansowania projektu odpowiednio z Funduszu Spójności lub Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko. Zbiór zasad w tym względzie znajduje się w *Zasadach promocji projektów dla beneficjentów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*.¹ Dokument ten w załączniku nr 1 prezentuje zasady stosowania logotypu programu i Unii Europejskiej oraz budowania ciągu znaków. Przydatne są także wskazówki co do projektowania tablicy informacyjnej oraz pamiątkowej. Ze strony internetowej programu www.pois.gov.pl (zakładka Zasady promocji) można pobrać projekty graficzne logotypu POIŚ, flagi Unii Europejskiej oraz ciągów znaków w różnych konfiguracjach i formatach. Dostępne są także wzory tablicy informacyjnej, tablicy pamiątkowej, tabliczek, naklejek.

W przypadku dużych projektów infrastrukturalnych zaleca się, aby do publicznej wiadomości, podawane były istotne wydarzenia związane z realizacją projektu, np. podpisanie kontraktu, położenie kamienia węgielnego pod budowę, oddanie do użytku części inwestycji, zakończenie projektu, etc. Wybór narzędzi promocji należy do beneficjenta, przy czym należy mieć na względzie wartość, rodzaj i charakter inwestycji.

Działaniami obowiązkowymi podlegającymi kontroli są:

- ustawienie tablicy informacyjnej w miejscu trwania inwestycji

¹ Dokument dostępny jest na www.pois.gov.pl w zakładce Zasady promocji.

podsumowanie

W sytuacji, kiedy usługi świadczone w ramach umowy ramowej są finansowane ze środków Unii Europejskiej, beneficjent powinien być zainteresowany skorzystaniem ze wsparcia w pełnym możliwym zakresie. Ważne jest, aby usługi realizowane w ramach umowy ramowej nie były traktowane przez beneficjentów jako dodatkowe narzędzie kontrolne ze strony instytucji zarządzającej programem POIŚ, ale jako narzędzie wspierające. Jak wynika z naszych doświadczeń, **beneficjenci zgłaszają zapotrzebowanie na szerszy zakres usług doradczych, np. wsparcie w czasie przygotowywania lub odbioru dokumentacji dotyczącej danego przedsięwzięcia lub doradztwo ad-hoc** związane ze zgłoszonymi przez samego beneficjenta zagadnieniami, które pojawiają się w trakcie przygotowania i realizacji projektów współfinansowanych z POIŚ. Warto w trakcie planowania zleceń w ramach umowy ramowej przewidzieć obecność doradców w procesie przygotowania dokumentacji przez beneficjentów i umożliwić skorzystanie z usług takich jak weryfikacja SW czy ROŚ już na wczesnym etapie prac nad tymi opracowaniami. Beneficjenci mogą być również zainteresowani doradztwem w zakresie możliwości pozyskania finansowania w celu pokrycia wkładu własnego beneficjenta lub usługami doradczymi związanymi z rozliczaniem projektów w przyszłości. Z punktu widzenia zarządzania umową ramową istotne wydaje się dolożenie wszelkich starań ze strony podmiotów zarządzających środkami dostępnymi w ramach umowy, aby stosowna komunikacja na temat zakresu dostępnych usług oraz możliwości skorzystania z nich trafiła do jak najszerszego grona beneficjentów.

Lilianna Bogusz Starszy Konsultant
Zespół ds. Transportu, Infrastruktury i Sektora Publicznego
PricewaterhouseCoopers, maj 2010

Logo: INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NARODOWA TEMATYKA SPÓJNOŚĆ, Logo Beneficjenta, UNIA EUROPEJSKA EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

(Tytuł projektu) _____

Beneficjent: _____

Wartość projektu: _____ PLN

Wartość dofinansowania z Unii Europejskiej: _____ PLN

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko

Dla rozwoju infrastruktury i środowiska

wzór tablicy informacyjnej

(dla projektów infrastrukturalnych dofinansowanych z POIŚ kwotą powyżej 500 000 euro)

- ustawienie tablicy pamiątkowej w pobliżu zakończonej inwestycji (warunek jw.)
- oznakowanie środków trwałych m.in. maszyn i urządzeń, pojazdów, aparatury, wyposażenia biurowego, sprzętu komputerowego w postaci tabliczek lub naklejek informacyjnych
- oznaczanie stosownymi znakami i opcjonalnie informacją o współfinansowaniu dokumentów i korespondencji dotyczącej realizacji projektu (tylko pierwsza strona).

BLIŻEJ PROCEDUR

Warunki kontraktowe FIDIC a prawo krajowe w projektach PO IiŚ – analiza Poleczeń Zmian¹

W procesie formułowania uzasadnień w zakresie Poleczeń Zmiany (PZ) należy podkreślić istotną rolę Inżyniera Kontraktu, który - pełniąc rolę nadzorującego i zarządzającego kontraktem - musi właściwie uzasadniać konieczność wprowadzania zmian do umowy na wykonanie inwestycji, o ile są to zmiany umowy w rozumieniu art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych. Ponadto należy sprawdzać, czy nie są to zmiany wykraczające poza opis przedmiotu zamówienia zawarty w SIWZ (art. 140 ust. 3 ustawy Pzp).

Istotne jest, by przedstawiane przez Beneficjenta uzasadnienie PZ (formalne i prawne) było spójne i logiczne. Nie powinno się skupiać wyłącznie na aspekcie technicznym problemu, ale także na aspekcie prawnym zmiany (realizacja projektu nie może stać w sprzeczności z powszechnie obowiązującym prawem – m.in. KC, ustawa Pzp). W procesie formułowania uzasadnień w zakresie PZ należy również podkreślić istotną rolę Kierownika Projektu.

Etap analizy Poleczeń Zmiany do zastosowania przy realizacji projektów współfinansowanych z PO IiŚ przedstawione podczas konferencji oraz zaproponowane Beneficjentom do stosowania:

Etap nr 1: Stwierdzenie, czy dochodzi do zmiany umowy, czy do udzielenia nowego zamówienia

Ze zmianą umowy mamy do czynienia w sytuacji, gdy wprowadzane roboty nie wykraczają poza zakres opisu przedmiotu zamówienia, zawarty w SIWZ poprzez projekt budowlany i wykonawczy i dotyczą prac przewidzianych w SIWZ. Natomiast z nowym zamówieniem mamy do czynienia w sytuacji, w której wprowadza się nowe roboty, nieprzewidziane w SIWZ.

W sytuacji, gdy zmiany zostaną zainicjowane przez Inżyniera Kontraktu poprzez wydanie polecenia lub żądania skierowanego do wykonawcy, jedynie w oparciu o klauzulę 13 Warunków Kontraktowych FIDIC nie będą one stanowić zmiany umowy – w rozumieniu przepisów ustawy Pzp oraz KC, jeśli nie będzie dochowana forma pisemna. Również podpisanie przez osoby nie posiadające umocowania do składania oświadczeń woli i zaciągania zobowiązań finansowych w imieniu stron nie będzie zapewnieniem pisemności ustanowienia zmiany umowy.

Etap nr 2: W przypadku stwierdzenia zmiany – analiza jej charakteru

Jeśli stwierdzono, że wskutek PZ dochodzi do zmiany umowy, kluczowe dla dalszego postępowania jest określenie jej charakteru, tj. czy jest to zmiana umowy w stosunku do treści oferty. Tylko zmiany istotne w stosunku do treści oferty podlegają rygorom art. 144 ust. 1 ustawy Pzp. Zmiany umowy nie stanowiące istotnej zmiany w stosunku do treści oferty mogą być wprowadzane bez potrzeby sporządzania aneksu.

Wszelkie zmiany, które nie dotyczą najważniejszych czynników umowy, wpływających na sporządzenie oferty, nie stanowią zmian w stosunku do treści oferty.

Etap nr 3: Analiza spełnienia przesłanek zawartych w art. 144 ust. 1 lub art. 67 ust. 1 ustawy Pzp

W przypadku zmian do umów w stosunku do treści oferty, niezbędne do spełnienia przesłanki formułuje art. 144 ust. 1 ustawy Pzp. Jednocześnie należy pamiętać o art. 140 ust. 3 Pzp.

W obecnym stanie prawnym w większości przypadków zamówień udzielanych w ramach PZ mogą mieć zastosowanie przepisy art. 67 ust. 1 pkt. 5 (zamówienie dodatkowe) lub art. 67 ust. 1 pkt. 6 (zamówienie uzupełniające). W każdym przypadku należy jednak dokładnie przeanalizować, czy wszystkie warunki opisane w danym przepisie są faktycznie spełnione.

Analiza spełnienia przesłanek powinna być dokonywana, jeśli wartość nowego zamówienia przekracza równowartość 14.000 EUR. Nowe zamówienia o wartości niższej niż 14.000 EUR nie podlegają rygorom ustawy Pzp, a powinny być udzielane zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*.

Etap nr 4: Wnioski dotyczące zachowania formy pisemnej

Forma pisemna jest wymagana w przypadku istotnych zmian umowy w stosunku do treści oferty oraz udzielenia nowego zamówienia.

Wymóg ten wynika z ustawy Pzp – dla umów, do których stosuje się ustawę lub z *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ* – dla umów wyłączonych ze stosowania ustawy Pzp.

Polecenia Zmiany są zwykle wydawane przez Inżyniera i ewentualnie podpisywane przez Kierownika Projektu ze strony zamawiającego i przedstawiciela wykonawcy. W takich przypadkach należy zwrócić uwagę, czy osoby te posiadają umocowanie do dokonywania takich czynności.

Podsumowanie

Należy podkreślić, że analiza zgodności Poleczeń Zmiany z ustawą Prawo zamówień publicznych w ramach danego kontraktu, a następnie ewentualnej kwalifikowalności wydatków wynikających z wykonania i realizacji takiej zmiany powinna wynikać z mechanizmów zarządzania i kontroli opracowanych przez Beneficjenta PO IiŚ na poziomie Kierowników Projektu. Przy tym należy pamiętać, że nie każda zmiana jest zmianą w rozumieniu ustawy Pzp oraz nie każde PZ będzie generować wydatki zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*.

Anna Siejda

Dyrektor Centrum Unijnych Projektów Transportowych

od redakcji

Ogólne Warunki Kontraktowe FIDIC to wzory warunków kontraktowych opracowane przez Międzynarodową Federację Inżynierów Konsultantów FIDIC² do ogólnego użytku w przetargach międzynarodowych, przy czym w przetargach krajowych stosowanie tych wzorów może wymagać modyfikacji, która powinna być dokonana przez wprowadzenie odpowiednich postanowień do tzw. Warunków Szczególnych.

¹ Konferencję pod takim tytułem zorganizowało Centrum Unijnych Projektów Transportowych wraz ze Stowarzyszeniem Inżynierów Doradców i Rzeczoznawców oraz Urzędem Zamówień Publicznych. W dyskusji udział wzięli Kierownicy Projektów, Beneficjenci, pracownicy Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczącej dla inwestycji transportowych w Programie Infrastruktura i Środowisko. Celem konferencji było m.in. omówienie konkretnych Poleczeń Zmiany, ukazanie działań w zakresie kontroli zgodności zawierania umów z przepisami prawa oraz możliwości stosowania FIDIC w ramach projektów współfinansowanych z PO IiŚ. Prezentacje dostępne są na www.cupt.gov.pl/?id=759.

² akronim Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils

Należy wskazać w związku z odstąpieniem przez Komisję Europejską od wymogu zawierania kontraktów w ramach projektów infrastrukturalnych realizowanych w perspektywie 2007-2013 w oparciu o Ogólne Warunki Kontraktowe FIDIC, że zgodnie ze stanowiskiem IZ POIiŚ również beneficjenci POIiŚ nie mają obowiązku ich stosowania. Jednocześnie nie należy odbierać takiego stanowiska jako zalecenie niestosowania takich warunków kontraktowych.

W związku z powyższym należy wskazać, że **beneficjenci POIiŚ mogą odpowiednio wykorzystywać warunki kontraktowe FIDIC**, w tym również w umowach w sprawach zamówień publicznych, korzystając z zasady swobody zawierania umów wynikającej z przepisów kodeksu cywilnego (art. 353¹ K.c.). Należy mieć jednak na uwadze, że granicą swobody kontraktowania są przepisy prawa bezwzględnie obowiązującego, nie podlegające wyłączeniu na mocy postanowień umownych. Zatem, niezależnie od tego, czy beneficjent zdecyduje się stosować procedury opracowane przez FIDIC, czy też inne warunki kontraktowe, zawsze będzie zobowiązany stosować przepisy prawa polskiego, w tym ustawy Prawo zamówień publicznych, ustawy Kodeks cywilny oraz ustawy Prawo budowlane, a także odpowiednie przepisy prawa wspólnotowego. W związku z tym beneficjenci są zobowiązani do samodzielnego dostosowania zapisów kon-

traktowych FIDIC w ramach Warunków Szczególnych w zgodzie z odpowiednimi przepisami prawa.

Ponadto, w przypadku stosowania Ogólnych Warunków Kontraktowych FIDIC przez beneficjentów POIiŚ reprezentujących Skarb Państwa (*stationes fisci*) należy mieć na uwadze stanowisko Prokuratury Generalnej w sprawie stosowania klauzuli arbitrażowej w umowach zawieranych z wykonawcami. W ocenie Prokuratury Generalnej zamieszczanie w ww. umowach klauzul arbitrażowych pociąga za sobą ryzyko negatywnych skutków w sferze ochrony praw i interesów Skarbu Państwa. W związku z tym zasadność i celowość stosowania zapisu na sąd polubowny powinna podlegać każdorazowo ocenie beneficjenta nie tylko w oparciu o uwarunkowania rynkowe i wymogi instytucji międzynarodowych, ale także z uwzględnieniem konsekwencji zamieszczenia tego typu klauzul dla Skarbu Państwa, np. z uwzględnieniem kosztów związanych z prowadzeniem tego typu postępowań³.

Dokument pn. *Stanowisko Instytucji Zarządzającej w sprawie stosowania Warunków Kontraktowych FIDIC oraz niektórych klauzul umownych w projektach finansowanych ze środków Funduszu Spójności oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko jest dostępny na stronie: www.pois.gov.pl, zakładka Dokumenty i wytyczne* ► Dokumenty ► Dokumenty programowe.

³ Przykładowo koszty te mogą być związane z: wynagrodzeniem arbitrow, ich dojazdami i innymi poniesionymi przez nich wydatkami; w przypadku, gdy językiem postępowania nie jest język polski, kosztami tłumaczeń: wszystkich dokumentów przedkładanych sądowi arbitrażowemu, protokołów posiedzeń, zeznań świadków; kosztami opinii i biegłych; kosztami podróży i innych wydatków świadków; w przypadku, gdy procedurą postępowania nie jest prawo polskie: kosztami obsługi prawnej wykonywanej przez zewnętrzne, wyspecjalizowane kancelarie prawne (często dochodzące przy wysokiej wartości przedmiotu sporu do kilkuset tysięcy euro).

Ocena kwalifikacji Poleceń Zmiany w kontraktach realizowanych w oparciu o Warunki Kontraktowe FIDIC

Liczba inwestycji infrastrukturalnych realizowanych dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko - największego programu operacyjnego w historii Unii Europejskiej - jest ogromna. Dla większości z nich o sposobie opisanego przedmiotu zamówienia, trybie ogłoszenia i prowadzenia procedury wyboru Wykonawcy, a także płynących z tego tytułu konsekwencjach w zakresie rozliczania robót przesądzają przepisy ustawy z dnia 24.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych. Zgodność z tymi przepisami stanowi jednocześnie warunek sine qua non kwalifikacji zarówno projektu, jak i pojedynczego wydatku ponoszonego w trakcie jego realizacji.

Niniejszy artykuł poświęcony jest ocenie kwalifikacji zmian w kontraktach realizowanych w oparciu o Warunki Kontraktowe FIDIC – „Czerwona Książka” przeprowadzanej przez Zespoły Kontrolujące Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Sytuacje wcześniej nieprzewidziane, powodujące konieczność wprowadzenia zmiany do zawartego już kontraktu pojawiają się w umowach na roboty budowlane od zawsze. Warunki Kontraktowe FIDIC przewidują tryb wprowadzania zmian do kontraktu, zasady ich wyceny i rozliczania. W przypadku projektów infrastrukturalnych realizowanych w ramach PO IiŚ nie chodzi jednak o samą możliwość realizacji zmiany w oparciu o Klauzulę 13 Warunków Kontraktowych FIDIC, ale o możliwość jej rozliczenia i refundacji zgodnie z warunkami określonymi w treści Umowy o dofinansowanie oraz z zasadami przyjętymi w systemie wdrażania PO IiŚ. Każde Polecenie Zmiany poddawane jest indywidualnej analizie. Przedstawione w artykule zagadnienia (na przykładzie 4 wybranych Poleceń Zmiany) istotne dla oceny kwalifikowania wprowadzanych zmian mogą w ocenie Centrum Unijnych Projektów Transportowych stanowić punkt wyjścia do rozważań w przypadku oceny kwalifikowania innych zmian.

1. Polecenie Zmiany dotyczące „Zmiany wypełnienia przestrzeni pomiędzy rurą stalową a konstrukcją drogi na obiekcie inżynierskim.”

Inżynier Kontraktu przedstawiając uzasadnienie dla proponowanej zmiany stwierdza, że popełniono błąd w Kosztorysie Ofertowym jednego obiektu polegający na zaniżeniu ilości zasypki wypełniającej grunt stabilizowany cementem. Ponadto jednostką obmiarową powinien być m³, a nie pierwotnie przyjęty m². Wprowadzając powyższą korektę ilości, w oparciu o decyzję Projektanta zmieniono materiał zasypkowy ze stabilizacji cementem na grunt G1.

2. Polecenie Zmiany dotyczące „Ściany oporowej. Wykonanie barieroporęczy.”

Projekt wykonawczy przewidywał wykonanie na obiekcie inżynierskim barieroporęczy, natomiast kosztorys nie przewidywał pozycji, z których można rozliczyć powyższy element. W uzasadnieniu Polecenia Zmiany Inżynier Kontraktu wskazał, że zgodnie z decyzją Projektanta należy wykonać barieroporęcze zgodnie z projektem wykonawczym, zamiast balustrad wymienionych w kosztorysie.

Wprowadzone w opisanych przypadkach roboty zamienne nie wykraczają poza zakres przedmiotu zamówienia. Zgodnie ze sta-

nowiskiem Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych „dokonanie nieistotnych zmian projektu budowlanego, w przypadku gdy tryb ich wprowadzania został przewidziany w umowie zawartej z wykonawcą, nie stanowi zmiany tej umowy, szczególnie jeżeli nie powoduje istotnego zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy oraz nie wykracza poza zakres zamówienia podstawowego przewidzianego w projekcie budowlanym”.

Opisywane Polecenia Zmian nie stanowią zmian w stosunku do treści oferty, zaś tryb ich wprowadzania został uregulowany w umowie. Zgodnie z klauzulą 13.1.b) warunków ogólnych FIDIC, „w ramach Polecenia Zmian możliwe jest wprowadzanie zmian jakości i innych cech charakterystycznych którejkolwiek części pracy”. Roboty zamienne nie wykraczają poza zakres zamówienia podstawowego, a polegają jedynie na wykonaniu tego samego zakresu z innych materiałów. Wydatki wynikające z ww. Poleceń Zmiany zostały uznane przez Zespół Kontrolujący CUPT za kwalifikowalne.

3. Polecenie Zmiany dotyczące „Tymczasowej przebudowy kabla SN”.

Inżynier Kontraktu przedstawiając uzasadnienie dla wprowadzonej zmiany stwierdza, że „istniejący kabel SN, nieujęty w dokumentacji podstawowej, koliduje z budową ścian szczelinowych”.

4. Polecenie Zmiany dotyczące „Przebudowy i budowy kablowych linii telekomunikacyjnych”.

Inżynier Kontraktu argumentuje, iż „w trakcie przebudowy istnienie odkryto kable miedziane, które nie były ujęte w projekcie budowlano-wykonawczym”.

Zgodnie z art. 31 ustawy Pzp przedmiot zamówienia na roboty budowlane opisuje się za pomocą dokumentacji projektowej oraz przez Specyfikacje Techniczne Wykonania i Odbioru Robót. Zgodnie z § 4 pkt. 1 Rozporządzenia Ministerstwa Infrastruktury z dnia 02.09.2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego „dokumentacja projektowa służąca do opisu przedmiotu zamówienia na wykonanie robót budowlanych, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia na budowę, składa się w szczególności z:

- projektu budowlanego w zakresie uwzględniającym specyfikę robót budowlanych,
- projektów wykonawczych w zakresie o którym mowa w § 5,
- przedmiaru robót, w zakresie o którym mowa w § 6
- informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (...).”

Zgodnie z § 5 pkt 1 cyt. rozporządzenia „Projekty wykonawcze powinny uzupełniać i uszczegóławiać projekt budowlany w zakresie i stopniu dokładności niezbędnym do sporządzenia przedmiaru robót, kosztorysu inwestorskiego, przygotowania oferty przez wykonawcę i realizacji robót budowlanych.”

Zatem, jak wynika z przepisów, **projekt wykonawczy ma z założenia stanowić uszczegółowienie projektu budowlanego (zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UZP stanowi „pochodną projektu budowlanego”)**, w związku z tym powinien zostać przygotowany na etapie Opisu Przedmiotu Zamówienia (OPZ), w oparciu o aktualne uzgodnienia z właścicielem sieci, przy uwzględnieniu wymagań dla realizacji innych robót kontraktowych.

Analiza dokumentacji dotyczącej Poleczeń Zmiany wymienionych w pkt. 3 i 4 wykazała, że na etapie prowadzenia postępowania przetargowego Zamawiający nie dysponował właściwie opracowaną dokumentacją projektową w części dotyczącej przebudowy kolizji elektroenergetycznych. Uzgodnienia w tym zakresie prowadzone były w trakcie trwania robót i w oparciu o nie opracowano projekty wykonawcze, co oznacza, że Opis Przedmiotu Zamówienia był dokonany bez zachowania należytej staranności, a zakres prac nie był opisany w dokumentacji projektowej w stopniu umożliwiającym Wykonawcy ich realizację oraz wycenę.

Zmiany wprowadzane w projekcie wykonawczym mogą być traktowane jako mieszczące się w zakresie „usuwania rozbieżności w stosunku do projektu budowlanego” jedynie w sytuacji, gdy projekt wykonawczy został opracowany w sposób staranny i zgodny z przepisami prawa i rzeczywiście stanowi „pochodną projektu budowlanego”. Zmiany te nie mogą w rzeczywistości polegać na projektowaniu i uzgadnianiu rozwiązań projektowych już w trakcie trwania kontraktu.

Wydatki wynikające z ww. Poleczeń Zmiany zostały uznane przez Zespół Kontrolujący CUPT za niekwalifikowalne, bowiem w oparciu o nie doszło do zlecenia wykonawcy wykonania robót, które nie zostały ujęte w projekcie budowlanym lub wykonawczym dla zamówienia podstawowego, co stanowi naruszenie art. 144 ust 1 ustawy Pzp, który szczegółowo został omówiony w poprzednim artykule CUPT „Warunki kontraktowe FIDIC a prawo krajowe w projektach PO IiŚ – analiza Poleczeń Zmian”.

Podsumowanie

Dla kwalifikacji zmian wprowadzanych na mocy Klauzuli 13 Warunków Kontraktowych FIDIC najistotniejsze jest wykaza-

nie, że roboty realizowane na skutek wprowadzonej zmiany zostały wprowadzane do kontraktu zgodnie z przepisami ustawy Pzp. Ponadto muszą one mieścić się w zakresie rzeczowym projektu korzystającego z unijnego wsparcia. Ustawodawca bezwzględnie zakazuje bowiem dokonywania zmian postanowień umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy. Zakres prac realizowanych musi być zgodny z opisem przedmiotu zamówienia dokonany zgodnie z art. 29 ustawy Pzp. Zmiana, która nie narusza postanowień umowy w stosunku do treści oferty, a w szczególności nie wprowadza nowego zakresu robót, jest dopuszczalna, a w rezultacie może zostać uznana za kwalifikowalną w ramach realizowanego projektu. W celu ustalenia tej przesłanki należy każdorazowo dokonywać porównania proponowanej zmiany do umowy z treścią oferty Wykonawcy, w tym ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia i dokumentacją projektową, stanowiącymi opis przedmiotu zamówienia.

Na koniec warto podkreślić wagę właściwego uzasadnienia wprowadzania zmian do kontraktu. Z punktu widzenia instytucji odpowiedzialnych za rozliczanie wydatków i kontrolujących projekt **ważne jest, by przedstawiane uzasadnienie zmiany nie skupiało się jedynie na aspekcie technicznym czy technologicznym problemu, choć niewątpliwie to on jest najistotniejszy z punktu widzenia realizacji robót. Uwzględnić należy również aspekt prawny zmiany tak, by nie była ona sprzeczna z ustawą Pzp, a w rezultacie możliwa do sfinansowania z unijnych środków.**

Anna Siejda
Direktor Centrum Unijnych Projektów Transportowych

Czy w ramach POIiŚ przedsiębiorcy mogą uzyskać zwrot wydatków już poniesionych, np. w ubiegłym roku bądź w połowie bieżącego roku?

Co do zasady okres kwalifikowalności wydatków rozpoczął się 1 stycznia 2007 r. Oznacza to, że możliwy jest do współfinansowania wydatek zrealizowany w znaczeniu kasowym od tej daty. Dotyczy to również sytuacji, gdy wniosek o dofinansowanie został złożony w późniejszym terminie. Kwalifikują się do wsparcia projekty, których realizacja rozpoczęła się nawet przed 2007 rokiem, ale nie zakończyła, a wydatki ponoszone są w okresie kwalifikowalności 2007-2015. Okres kwalifikowania wydatków dla danego projektu zostaje określony w umowie o dofinansowanie.

Wyjątek stanowią działania objęte regulami pomocy publicznej. W przypadku działań objętych wyłączeniem blokowym bądź programem pomocowym obowiązują ramy czasowe kwalifikowalności w nim określone. Program pomocy publicznej może określać bardziej restrykcyjne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków niż określone w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego. W określonych sytuacjach wydatki poniesione w projekcie objętym pomocą publiczną mogą być uznane za kwalifikowalne dopiero po złożeniu wniosku o dofinansowanie lub po uzyskaniu wstępnego potwierdzenia pomocy (przed zawarciem umowy), że projekt co do zasady kwalifikuje się do udzielenia pomocy. Jeżeli inwestycja rozpocznie się zanim warunki określone powyżej zostaną spełnione, projekt w całości nie będzie kwalifikował się do pomocy. Można jednak przy takich ograniczeniach podejmować czynności przygotowawcze do realizacji projektu, takie jak: opracowanie dokumentacji projektowej (studium wykonalności, biznesplan, dokumentacja techniczna, ocena oddziaływania inwestycji na środowisko), usługi doradcze związane z przygotowaniem inwestycji, przygotowanie dokumentacji przetargowej, uzyskanie pozwolenia na budowę, podjęcie nie wiążących zobowiązań do nabycia ruchomych środków trwałych. Jednak można je rozpocząć dopiero po opublikowaniu właściwego programu pomocowego.

Niezbędną lekturą dla wnioskodawców i beneficjentów chcących skutecznie odzyskać część poniesionych wydatków w projekcie są Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. **IK**

Czy można rozpocząć realizację projektu przed złożeniem wniosku o dofinansowanie? Jesteśmy dużym przedsiębiorstwem i zamierzamy aplikować o dofinansowanie projektu w ramach Działania 4.2 i 4.3. Jesteśmy na etapie przygotowywania dokumentacji technicznej i niezbędnych zezwoleń na budowę.

Wsparcie udzielane jako dofinansowanie realizacji projektów w ramach działania 4.2, 4.3 PO IiŚ udzielane jest na podstawie następujących aktów prawnych:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi zastosowaniu technologii zapewniających czystsza i energooszczędną produkcję oraz oszczędzanie surowców (Dz. U. Nr 61, poz. 385 z późn. zm.) – działanie 4.2.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi dostosowaniu do wymogów najlepszych dostępnych technik (Dz. U. Nr 211, poz. 1547) – działanie 4.3

¹ Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach PO IiŚ są opublikowane na stronie www.pois.gov.pl w zakładce Dokumenty i wytyczne → Wytyczne obowiązujące.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795 z późn. zm.) – działania 4.2. i 4.3

W zakresie prawa wspólnotowego powyżej wymienione akty prawne zostały wydane na podstawie art. 87 TWE (obecnie art. 107 TFUE), których zasady stosowania zostały przedstawione przez Komisję Europejską w Wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska (2008/C 82/01) oraz Rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 1628/2006 z dnia 24 października 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 TWE w odniesieniu do regionalnej pomocy inwestycyjnej.

Efekt zachęty

Warunkiem udzielenia pomocy publicznej zarówno środowiskowej (tj. tej udzielanej na podstawie rozporządzeń wspomnianych w lit. a i b), jak i regionalnej (rozporządzenie, o którym mowa w lit. c) jest spełnienie tzw. efektu zachęty. **Oznacza to, że pomoc może być udzielona pod warunkiem, że wniosek o udzielenie pomocy został złożony przed dniem rozpoczęcia realizacji inwestycji** (w przypadku pomocy regionalnej dodatkowo rozpoczęcie realizacji inwestycji musi być poprzedzone uzyskaniem potwierdzenia drogą elektroniczną lub pisemną, że projekt, z zastrzeżeniem szczegółowej weryfikacji wniosku o pomoc, kwalifikuje się do pomocy). W tym kontekście przez „rozpoczęcie realizacji inwestycji” należy rozumieć rozpoczęcie robót budowlanych lub zaciągnięcie zobowiązania do zamówienia urządzeń lub robót budowlanych (nie obejmuje to prac związanych ze opracowaniem wstępnych studiów wykonalności).

Ponadto, w przypadku ubiegania się o pomoc środowiskową dla dużego projektu, która ma zastać przeznaczona na osiągnięcie poprawy stanu środowiska w stopniu wykraczającym ponad standardy ochrony środowiska Unii Europejskiej lub poprawy stanu środowiska (jeżeli nie zostały ustanowione w Unii Europejskiej standardy ochrony środowiska), należy w dokumentacji załączonej do wniosku o udzielenie pomocy wykazać, że inwestycja bez pomocy nie byłaby realizowana, a w szczególności, że:

- inwestycja referencyjna (bez pomocy) jest wiarygodna i stanowi ekonomicznie racjonalną alternatywę dla inwestycji;
- inwestycja nie jest wystarczająco rentowna, aby przedsiębiorca podjął się jej realizacji bez pomocy. **RG**

Czy do prac przygotowawczych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie możemy zaliczyć przygotowanie dokumentacji technicznej, raportu o oddziaływaniu na środowisko itd. Czy uregulowanie należności za powyższe dokumentacje będzie kosztem kwalifikowalnym, możliwym do poniesienia przed złożeniem wniosku o dofinansowanie?

Co do zasady tak. Zgodnie z pkt 1 Rozdziału 6.1 Podrozdział 1 - Przygotowanie projektu *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*¹ wydatkami kwalifikowanymi są wydatki związane z przygotowaniem projektów poniesione na przygotowanie koniecznych dokumentów, takich jak m.in.:

- dokumentacja projektowa,
- dokumentacja techniczna,
- studium wykonalności (w tym analiza finansowo-ekonomiczna),
- raport oddziaływania na środowisko,
- dokumentacja przetargowa.

Wydatki poniesione na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie nie są wydatkami kwalifikowalnymi z wyłączeniem sytuacji, w której wniosek o dofinansowanie jest wypełniany przez pracownika beneficjenta. Wówczas wydatki na wynagrodzenie pracownika, który wypełnił wniosek o dofinansowanie mogą zastać uznane za kwalifikowalne na warunkach określonych w Podrozdziale 6.2 pkt 3 (Wydatki osobowe).

Należy mieć na uwadze, że wytyczne nie są aktem prawa powszechnie obowiązującego. W razie jakichkolwiek rozbieżności pomiędzy treścią wytycznych a przepisami ustaw lub rozporządzeń należy kierować się wymaganiami wynikającymi z regulacji prawnych.

RG

Rozważana jest możliwość realizacji projektu przez jednostkę samorządu terytorialnego z wykorzystaniem opcji ustanowienia podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowanych - miałyby to być uczelnia. Czy zawarcie umowy przez beneficjenta z podmiotem upoważnionym powinno nastąpić w trybie ustawy prawo zamówień publicznych?

Zgodnie z podrozdziałem 5.6 pkt 4 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ niezbędnym warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków poniesionych przez podmiot upoważniony jest podpisanie porozumienia lub umowy pomiędzy beneficjentem a podmiotem upoważnionym z poszanowaniem obowiązujących przepisów, w tym w szczególności przepisów dotyczących zamówień publicznych (vide pkt 5.5. Wytycznych) oraz przepisów dotyczących pomocy publicznej.

W związku z powyższym wydaje się bardzo prawdopodobne, że jednostka samorządu terytorialnego będzie zobowiązana przeprowadzić wybór partnera (podmiotu upoważnionego) oraz zawrzeć umowy w oparciu o zasady wynikające z ustawy prawo zamówień publicznych.

Niestety przekazane informacje nt. stanu faktycznego są niewystarczające, aby ostatecznie rozstrzygnąć kwestię stosowania ustawy Pzp przez beneficjenta i to beneficjent powinien ocenić na gruncie przepisów dotyczących zamówień publicznych, czy dana umowa zawierana z uczelnią wymaga zastosowania ustawy Pzp i czy jest zgodna z zasadami pomocy publicznej.

MZ

Gmina X zamierza ubiegać się o dofinansowanie w ramach PO IiŚ projektu budowy kanalizacji sanitarnej na terenie dwóch sąsiednich gmin X i Y. Operatorem sieci kanalizacyjnej będzie spółka Gmin X i Y powstała po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia. Spółka ta będzie prowadzić działalność operacyjną po wchłonięciu Gminnego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji. Czy w tej sytuacji koszt z tytułu podatku VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny?

Zgodnie z podrozdziałem 6.7 pkt 2 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ zapłacony VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny tylko wówczas, gdy beneficjentowi, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo (czyli beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT. Posiadanie wyżej wymienionego prawa wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił, np. ze względu na nie podjęcie przez beneficjenta czynności zmierzających do realizacji tego prawa. Wy-

tyczne zawierają wskazówki oraz przykłady, które mają za zadanie ułatwić rozstrzygnięcie, czy VAT może być uznany za kwalifikowalny. Niemniej jednak korzystając w tym zakresie z Wytycznych należy pamiętać, że w żadnym przypadku ich postanowienia nie mogą być traktowane jako wiążąca interpretacja prawa podatkowego, a wszystkie postanowienia Wytycznych dotyczące kwalifikowalności podatku od towarów i usług powinny być analizowane bezpośrednio z przepisami o podatku od towarów i usług oraz odpowiednimi rozporządzeniami Rady UE i Parlamentu Europejskiego dotyczącymi wdrażania funduszy UE.

Beneficjenci, którzy zaliczą VAT do wydatków kwalifikowalnych są zobowiązani dołączyć do wniosku o dofinansowanie przekazywanego do IP lub IPII/W „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”, którego wzór stanowi załącznik do wzoru wniosku o dofinansowanie. Oświadczenie składa się z dwóch integralnych części. W ramach pierwszej części beneficjent oświadcza, iż w chwili składania wniosku o dofinansowanie nie może odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu VAT, którego wysokość została określona w odpowiednim punkcie wniosku o dofinansowanie (fakt ten decyduje o kwalifikowalności VAT). Natomiast w części drugiej beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej ze środków unijnych części VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez beneficjenta.

Niestety opis stanu faktycznego zawarty w pytaniu jest niewystarczający, aby jednoznacznie wypowiedzieć się w zakresie kwalifikowalności VAT w tym konkretnym przypadku. Instytucja Wdrażająca powinna dokonać oceny kwalifikowalności VAT, biorąc pod uwagę postanowienia podrozdziału 6.7 ww. Wytycznych. W szczególności polecam uwadze pkt 8 lit b tego podrozdziału Wytycznych. **MZ**

Jednym z wymaganych załączników do faktur jest dokumentacja dotycząca rozeznania rynku przy dokonanych zakupach. Wg regulaminu zakupów obowiązującego w spółce, dla zakupów mniejszych od 100 zł istnieje uproszczona procedura. W związku z tym, czy przy zakupach mniejszych od kwoty 100 zł (np. stemple) istnieje konieczność przedstawiania badania rynku? Czynność ta często jest pracochłonna w stosunku do wartości, zwłaszcza, że kontrahenci przy tak niskich kwotach odmawiają przedstawiania ofert w formie pisemnej.

Wytyczne nie wskazują kwoty wydatku, od której **rozeznanie rynku należy stosować, a poniżej której rozeznanie takie nie jest konieczne. Zatem konieczność dokonania rozeznania rynku dotyczy każdego wydatku (niezależnie od jego wysokości), o którym mowa w pkt 10 podrozdziału 5.3 ww. wytycznych** (z zastrzeżeniem sytuacji wskazanych w podrozdziale 5.5. pkt 5 lit. c i d). Rodzaje dokumentów potwierdzających rozeznanie rynku określono w pkt 11 podrozdziału 5.3 ww. wytycznych. **MZ**

Czy w ramach wyjazdu na szkolenie zachodzi konieczność przeprowadzenia rozeznania rynku usług hotelowych? Budzi wątpliwość, czy w stosunku do szkoleń stosować wskazówki zawarte w pkt 10 podrozdziału 5.3.3 czy 5.5 pkt 5.

Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 5 Wytycznych wydatki poniesione na podróże służbowe pracowników beneficjenta w związku z realizacją projektu (do wysokości określonej w rozporządzeniu w sprawie należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju) mogą być kwalifikowane na zasadach dotyczących kategorii „Zarządzanie projektem”.

W sytuacji, w której pracownik beneficjenta bierze udział w szkoleniu otwartym w innym mieście nie jest konieczne udokumentowane

BENEFICJENT PYTA

pełnego rozeznania rynku dotyczącego wyboru hotelu. Jednak obowiązuje **zasada efektywności wydatku**, a więc w przypadku cen za hotel odbiegających od przeciętnego poziomu należy uzasadnić ich wysokość. W przypadku projektów „inwestycyjnych” (poza PT PO IiŚ) nie ma wprost wskazanego limitu wydatków na hotele przy delegacjach krajowych. Jednak można kierować się wysokością, którą wskazano w części Wytycznych dotyczącej pomocy technicznej. **MZ**

? *Zgodnie z Instrukcją do wniosku o płatność możliwa jest do poświadczenia kwota faktycznie poniesiona i przedstawiona w tabeli 9 WoP. Niezależnie od tego czy jest ona wyższa lub niższa od kwoty zaksięgowanej i przedstawionej na opisie do faktury. Proszę o wyjaśnienie, kiedy powstaje ujemna różnica kursowa, którą należy uznać za wydatek niekwalifikowany.*

Zgodnie z Instrukcją do wniosku o płatność faktury wyrażone w walułach innych niż PLN powinny zostać przedstawione w wartościach z dnia dokonania płatności (przyjętą w księgach rachunkowych beneficjenta, zgodnie z przepisami krajowymi w zakresie rachunkowości oraz podatku VAT). W takim przypadku dane na opisie faktury mogą różnić się od kwot wykazanych w zestawieniu, jeśli kurs po którym je zaksięgowano był inny niż kurs wg którego dokonano płatności. Wartość podatku VAT pozostaje niezmienną. **MZ**

? *Institucja wdrażająca poleciła beneficjentowi (gminie) usunięcie z wniosku o płatność faktury sfinansowanej z GFOŚiGW. Czy występuje tu podwójne finansowanie?*

Środki przekazane z innego niż PO IiŚ źródła powinny być usunięte z wniosku o płatność lub uwzględnione w kwocie dofinansowania i powinny być rozliczane jako zaliczka na dofinansowanie. Innym rozwiązaniem jest, by umowa dotycząca przekazania tych środków zawierała postanowienie wskazujące, że środki te dotyczą finansowania wkładu własnego beneficjenta. W takim przypadku przekazane środki bezzwrotne nie będą traktowane jako dofinansowanie, ale będą traktowane jako finansowanie wkładu własnego. Odpowiednie postanowienia w tym zakresie są zawarte w Podrozdziale 5.8 Wytycznych oraz w aktualnie obowiązującym wzorze umowy o dofinansowanie. **MZ**

? *W Wytycznych nie uregulowano kwestii progu, od którego „dochody incydentalne” należy uznać za „istotne”, a więc takie, które powinny być uwzględnione podczas obliczania luki w finansowaniu oraz określania stopy dofinansowania dla projektu.*

IZ PO IiŚ oczekuje na stanowisko z KE w kwestii progu, od którego dochody incydentalne należy uznać za „istotne”, które powinny być uwzględnione podczas określania stopy dofinansowania dla projektu. Tymczasem zaleca się monitorowanie poziomu tych dochodów oraz uwzględnianie ich przy obliczaniu luki w finansowaniu oraz stopy dofinansowania niezależnie od ich poziomu. **MZ**

? *Beneficjent przewidział we wniosku o dofinansowanie pozycję pn.: „zakup i instalacja systemów informatycznych wspomagających zarządzanie i monitorowanie”. Czy właściwa kategoria dla tego wydatku to: „Zarządzanie projektem - zakup i instalacja systemów informatycznych wspomagających zarządzanie i monitorowanie” czy „Sprzęt i wyposażenie - materiały nie stanowiące środków trwałych”.*

Wydatki poniesione na zakup i instalację systemów informatycznych wspomagających zarządzanie i monitorowanie należą do kategorii

„Zarządzanie projektem”. W szczególności oznacza to, że wydatki te mogą być ponoszone jedynie do limitu określonego dla tej kategorii wydatków, a ponadto wydatki te powinny być uwzględnione we właściwej pozycji „Opisu projektu”, stanowiącego załącznik do umowy o dofinansowanie. Kategoria „sprzęt i wyposażenie” dotyczy wyłącznie wydatków związanych z realizacją przedmiotu projektu. **MZ**

? *Jaką wartość projektu powinno się podawać na tablicach informacyjnych, netto czy brutto?*

Zgodnie z „Zasadami promocji projektów dla beneficjentów POIiŚ” należy podać planowany całkowity koszt projektu określony w umowie o dofinansowanie projektu. Jeśli w umowie jest podana kwota brutto i netto, na tablicy informacyjnej należy zawsze podać kwotę brutto. **MB**

? *Czy w tabeli nr 17 wniosku o płatność „Harmonogram wydatków na kolejne kwartały” należy wykazywać wydatki planowane do poniesienia w danym kwartale, czy wydatki planowane do zadeklarowania we wnioskach o płatność?*

Zgodnie z Instrukcją do wniosku o płatność informacja w tabeli nr 17 powinna przedstawiać kiedy (tj. w którym kwartale) i na jaką kwotę wydatków kwalifikowalnych zostanie złożony wniosek o płatność. Tabela nie obrazuje natomiast terminu poniesienia tych wydatków kwalifikowanych czy informacji, który kwartał obejmie wniosek o płatność zawierający te wydatki.

Dodatkowo w przypadku projektów, w których występują zaliczki należy pamiętać, że w punkcie tym nie należy uwzględniać kwot zaliczek, o które planujemy wnioskować, czy też zostaną nam wypłacone, a jedynie kwoty wydatków rozliczających wcześniej pobraną zaliczkę. W przypadku projektów, w których nie występują zaliczki, dane w tabeli nr 17 powinny być zgodne z Planem wystąpienia o środki dotacji celowej i płatności. Jeśli występują rozbieżności pomiędzy danymi w tabeli 17 a Planem..., należy przedstawić odpowiednie wyjaśnienia w punkcie 16 wniosku o płatność (informacja na temat problemów napotkanych w trakcie realizacji projektu) **AK**

? *Zamierzam złożyć wniosek o płatność pośrednią i w następnej kolejności wniosek o płatność zaliczkową. W jakim najkrótszym odstępie czasu mogę przedłożyć wnioski o płatność zaliczkową? Czy możliwe jest złożenie obu tych wniosków w tym samym dniu?*

Możliwe jest złożenie jednego wniosku, w którym wnioskować będziemy zarówno o płatność pośrednią, jak i zaliczkową. Jeśli jednak zdecydujemy się złożyć dwa odrębne wnioski o płatność na dwa różne rodzaje płatności, odstępstwo czasu jest dowolne z uwzględnieniem zasady dotyczącej okresów sprawozdawczych, za które składane są wnioski o płatność (tzn. musi wynosić co najmniej miesiąc kalendarzowy, a maksymalnie 3 miesiące kalendarzowe). Należy bowiem pamiętać, że **nie można złożyć dwóch wniosków o płatność obejmujących (zarówno w całości, jak i częściowo) ten sam okres sprawozdawczy.**

Istotny jest również fakt, iż obowiązujące od lutego 2010 r. *Zalecenia w zakresie wzoru wniosku beneficjenta o płatność w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* zniósł dotychczasową zasadę zakazu (w projektach, w których występują zaliczki) ubiegania się o płatność pośrednią aż do momentu rozliczenia przez beneficjenta wszystkich przekazanych i planowanych do przekazania w ramach projektu transz zaliczek. Obecnie beneficjent może otrzymać refundację niezależnie od tego, w jakiej wysokości rozliczył przekazane mu transze zaliczki, oczywiście pod warunkiem, że płatności pośrednie (a nie tylko płatność końcowa) zostały przewidziane w umowie o dofinansowanie. **AK**

Realizacja Programu wg stanu na koniec lipca 2010 r.

nabory wniosków o dofinansowanie

Przeważająca część środków finansowych przewidzianych na realizację POIiS została zarezerwowana na przedsięwzięcia o strategicznym znaczeniu dla rozwoju kraju, tj. na tzw. projekty indywidualne. Zidentyfikowano ponad 400 takich inwestycji, przy czym ich lista podlega cyklicznej weryfikacji i aktualizacji¹. Stopień przygotowania dokumentacji dla tych przedsięwzięć jest różny w zależności od specyfiki sektora, działania czy projektu. Przygotowanie projektów indywidualnych prowadzone jest z zaangażowaniem wielu instytucji, często przy udziale ekspertów Komisji Europejskiej i Jaspers.

Obok trybu indywidualnego w ramach Programu prowadzony jest konkursowy nabór wniosków o dofinansowanie. Do końca lipca 2010 r. we wszystkich sektorach wspieranych w Programie ogłoszono **63 konkursy**, zaś kwota przeznaczona na nie wyniosła ponad **17 mld złotych**². Wartość dotychczas ogłoszonych konkursów stanowi ok. 16% alokacji UE dla Programu. Większość konkursów przewidzianych w ramach POIiS została już ogłoszona. W 2010 roku znaczące kwoty będą jeszcze udostępnione w sektorze energetyki, m.in. dla projektów z zakresu efektywnej dystrybucji energii, wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, budowy systemów dystrybucji gazu ziemnego oraz rozwoju przemysłu dla OZE. Ostatnie konkursy planowane są też w sektorze środowiska (m.in. dla projektów w zakresie wsparcia systemów zarządzania środowiskowego) oraz ochrony zdrowia (na inwestycje w rozwój systemu ratownictwa medycznego).

Do końca lipca 2010 r. beneficjenci złożyli **1930** poprawnych pod względem formalnym **wniosków o dofinansowanie**. Ich łączna wartość sięga 89,5 mld złotych. Ponad połowę tej kwoty generują wnioski z sektora transportu (51 mld PLN), zaś prawie 1/4 pochodzi z sektora środowiska (21 mld PLN). Odnosząc się do danych z końca 2009 roku, kwota wniosków wzrosła o blisko 30 mld złotych, co daje wzrost wykorzystania alokacji o 28 punktów procentowych (wykres 1).

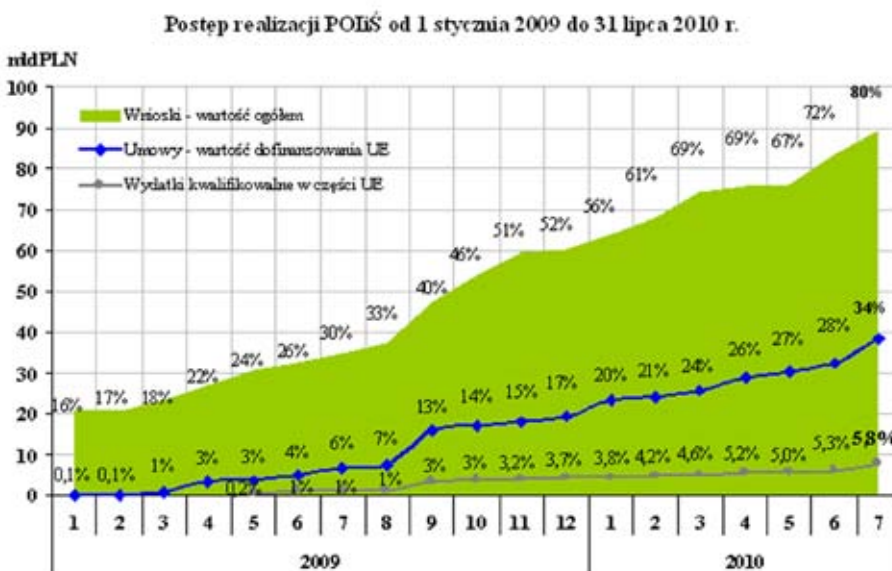
umowy o dofinansowanie

Do końca lipca 2010 r. podpisano z beneficjentami **905 umów** o wartości całkowitej 63,8 mld złotych. Przewidywana kwota dofinansowania tych inwestycji to 43,4 mld złotych, w tym udział **środków wspólnotowych wyniesie 38,3 mld**

złotych, co stanowi 34% alokacji³ dla Programu. Tym samym, w odniesieniu do wyników z końca 2009 roku, poziom wykorzystania alokacji wzrósł o 18 punktów procentowych (wykres 1).

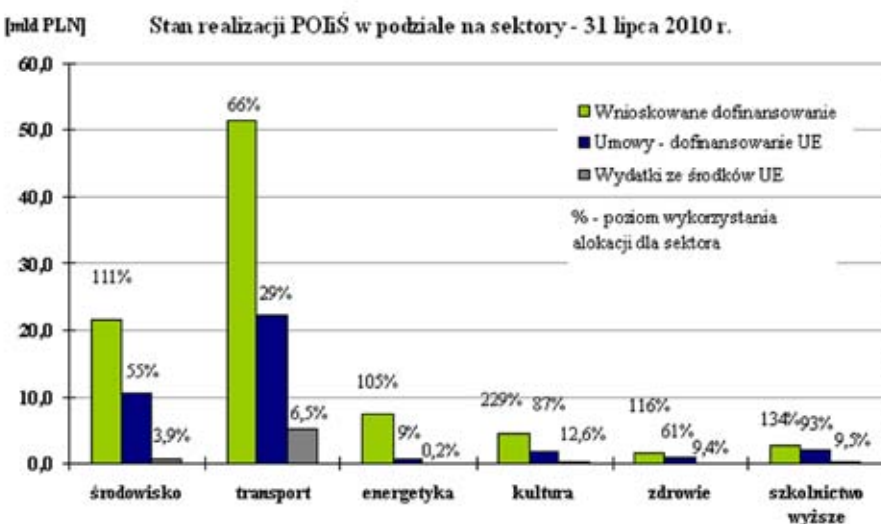
Połowa kwoty dofinansowania przewidzianego w umowach zawartych z beneficjentami Programu to środki na projekty drogowe (głównie w zakresie priorytetu VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T*). Wysoki poziom kontrakcji jest także w sektorze środowiska, gdzie

Wykres 1. Przebieg realizacji POIiS w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 lipca 2010 r., wraz z szacunkowym poziomem wykorzystania alokacji dla Programu (kwoty w mld złotych)

Źródło: Opracowanie instytucji zarządzającej POIiS na podstawie danych z KSI SIMIK 07-13

Wykres 2. Stan realizacji POIiS w podziale na sektory, wraz z szacunkowym poziomem wykorzystania alokacji dla sektora (kwoty w mld złotych)

Źródło: Opracowanie instytucji zarządzającej POIiS na podstawie danych z KSI SIMIK 07-13

1 Lista projektów indywidualnych dla POIiS dostępna jest na www.pois.gov.pl w zakładce: Wstęp do programu → Projekty.

2 Alokacja wg kursu EBC z 30 lipca 2010 r.: eur/pln = 4,0040.

3 Wykorzystanie alokacji obliczono wg kursu EBC z 30 lipca 2010 r.: eur/pln = 4,0040.

przysługujące beneficjentom dofinansowanie ze środków UE przekracza 10,6 mld złotych. Przeważająca część umów dotyczy tu inwestycji wodno-ściekowych.

W odniesieniu do alokacji przeznaczonej na wsparcie projektów najwyższy poziom kontraktacji wśród wszystkich sektorów notuje się w szkolnictwie wyższym (priorytet XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego*) – 93%, następnie w sektorze kultury i dziedzictwa narodowego (priorytet XI *Kultura i dziedzictwo kulturowe*) – 87% oraz ochrony zdrowia (priorytet XII *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia*) – 61% alokacji. W ramach pięciu priorytetów środowiskowych kwota przyznanego dofinansowania ze środków wspólnotowych sięga 55% alokacji dla sektora (wykres 2).

płatności

Do końca lipca 2010 r. instytucje weryfikujące wnioski beneficjentów o płatność uznały za kwalifikowalne 7,8 mld złotych wydatków,

w tym **część finansowana ze środków UE** stanowi **6,5 mld złotych** (6% alokacji UE dla Programu) (wykres 1). Największy udział w tej kwocie ma Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, która wniosowała o płatności w wysokości ponad 5 mld PLN. Pozostała część płatności dotyczy m.in.: jednostek samorządu terytorialnego, zakładów opieki zdrowotnej, przedsiębiorców, uczelni wyższych i instytucji kultury. **Certyfikowano do KE 6,6 mld złotych** wydatków kwalifikowalnych, w tym 5,4 mld złotych to część odpowiadająca środkom wspólnotowym.

Informacje o aktualnym stanie wdrażania POIiŚ znajdują się pod adresem:

<http://www.pois.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/default.aspx>

**Magdalena Hajkowska, wydział sprawozdawczości i analiz
Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych,
MRR**

Bezpieczne wakacje z POIiŚ

Pod takim hasłem ministerstwo zorganizowało w sierpniu piknik dla ponad 80 dzieci przebywających na koloniach w Ośrodku Charytatywno-Opiekuńczym w Ptakach (woj. podlaskie), prowadzonym przez Caritas Diecezji Łomżyńskiej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zaangażowało do współpracy służby i straż, które są beneficjentami Programu Infrastruktura i Środowisko. Inwestycje w zakresie bezpieczeństwa publicznego w województwie podlaskim dofinansowano kwotą prawie 49 mln złotych.

Dzieciom, które przyjechały do ośrodka Caritas z terenów dotkniętych powodzią (Czechowice-Dziedzice) oraz z Podlasia, strażacy, policjanci i ratownicy medyczni zapewnili całą gamę atrakcji. Celem akcji była zabawa, ale także edukacja dzieci - jak być bezpiecznym na drodze, na zbiorniku wodnym, w lesie, w razie pożaru.

Dzieci z zainteresowaniem oglądały motocykle policyjne, radiowozy, radary, kolczatki drogowe, kamizelki kuloodporne. Na specjalnie przygotowanym rowerowym torze przeszkód dzieci zdawały egzamin na kartę rowerową.

Szczególnym zainteresowaniem młodych widzów cieszył się pokaz tresury psów policyjnych. Specjalnie wytresowane psy są w stanie zatrzymać przestępcę, odnaleźć schowane narkotyki, czy też wykryć paczkę z ładunkiem wybuchowym.

Strażacy zaprezentowali dzieciom wozy strażackie, które biorą udział w akcjach gaśniczych i ratownictwa drogowego. Dzieci za kierownicą wozu strażackiego uruchomiły syrenę. Atrakcją było cięcie metalu potężnymi narzędziami hydraulicznymi. Kurtyna wodna i operowanie węzem pożarniczym to chyba najbardziej ekscytujące momenty pokazów strażackich.

O niezwykle ważnych zagadnieniach ratowania życia edukowali dzieci ratownicy z Łomży. Na specjalnym fantomie prezentowano udzielanie pierwszej pomocy. Dzieci mogły obejrzeć z bliska ambulans z wyposażeniem.

Publikacja finansowana ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
i budżetu państwa w ramach pomocy technicznej
Programu Infrastruktura i Środowisko

Fundusze Europejskie dla rozwoju infrastruktury i środowiska

punkt informacyjny Programu Infrastruktura i Środowisko

tel. 22 461 35 14
e-mail: pois@mrr.gov.pl

Instytucja Zarządzająca Programem Infrastruktura i Środowisko

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych
ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa
tel. 22 461 39 30
fax 22 461 32 60
www.pois.gov.pl
www.funduszeuropejskie.gov.pl
www.mrr.gov.pl

